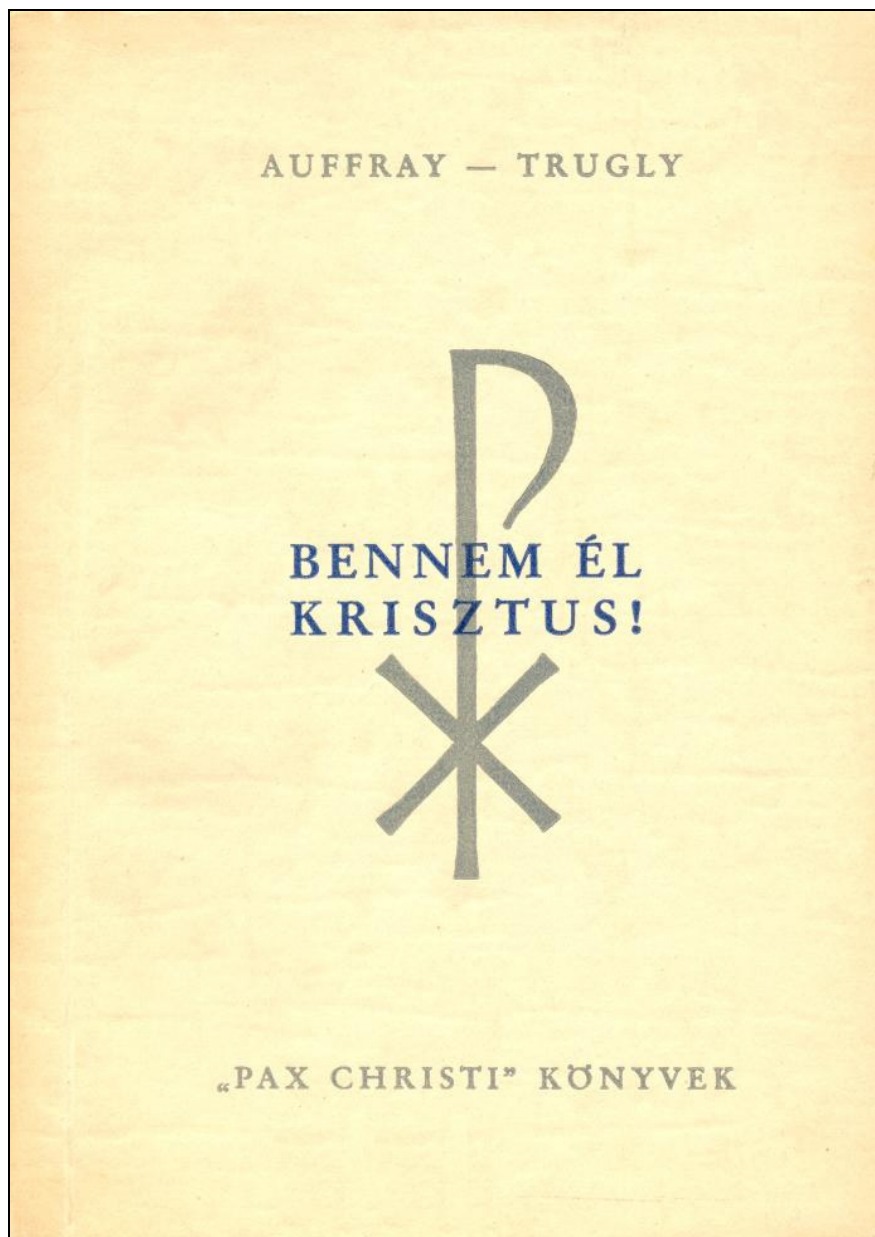

Auffray – Trugly Bennem él Krisztus!

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Auffray – Trugly
Bennem él Krisztus!

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv először a Szalézi Művek (Rákospalota) kiadásában jelent meg 1940-ben, másodsor pedig az OMC (Bécs) kiadásában 1957-ben, a „Pax Christi” könyvek sorozatában. Az elektronikus változat Valentiny Géza prelátus úr, az Opus Mystici Corporis vezetője, engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog az Opus Mystici Corporisé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Motto	4
Nem tudjuk megérteni.....	5
Ketten vagyunk	7
Az egyik ugyanaz, mint a másik	9
Lelkünk lelke	11
Érezzük-e magunkban ezt az isteni életet?	13
Isten fogadott gyermekei.....	16
Krisztus képére és hasonlatosságára	18
Az élet forrásainál	20
Lázcsillapító és védőpajzs.....	22
Három orgyilkos	24
Galileai példabeszéd	27
Útkereszteződésnél	28
Az isteni Munkás	32
A Fej és a tagok Édesanyja	35
Az isteni Áldozat.....	37
Utóhang, amely nem némul el soha.....	41
A kincs, amelyért mindent oda kell áldoznunk.....	44

Motto

Hány lélek fog majd egyszer
csodálkozva felkiáltani, mikor
ráeszmél arra a felmérhetetlen
gazdagságra, amelyet magában
hordott, anélkül, hogy erről
sejtelve lett volna!

D'Hulst

Nem tudjuk megérteni...

Jézus nyilvános életének kezdetén, Jeruzsálemben vagyunk. A zsidók Főtanácsának egy tagja, tudós törvénytudó, beszélni hall a Názáreti Jézusról, merész tanításairól, első csodáiról. Amerre ez az ember jár, az ajkáról elhangzó szavak nyomán új életre kelnek a bénák és nyomorékok s a szívekben nyugtalan remények fakadnak. Vajon ki ez a férfiú? Isten küldötte vagy közönséges népbolondító? Mint becsületes gondolkodó, Nikodémus végére akar járni a dolognak. Egy este, jóval napszállta után, felkeresi és keleti szokás szerint udvariassági formulával köszönti azt, akinek a lelkébe szeretne pillantani:

*Mester, mindenki tudja, hogy Istentől jöttél, mert senki nem cselekedheti e jeleket, hacsak nincs vele Isten.*¹

Mire Jézus, nem a bókra, de a kérdés lényegére válaszolva, ezeket mondta:

Bizony, bizony, mondom neked, hacsak valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg Isten országát.

Úgy látszik, Jézusnak e misztikus szavai a csodálkozás valamely külső jelét váltották ki Nikodémusnál, mert Jézus, anélkül, hogy időt adott volna neki újabb kérdezősködéssre, tovább beszélt:

Ne csodálkozzál azokon, amiket mondtam, mert úgy van: újjá kell születnie annak, aki élni akar.

– *De hogyan lehetséges mindez? – érdeklődött tovább a látogató.*

– *Te mester vagy Izraelben és nem tudod mindezeket? – csodálkozott Jézus és szomorúság csengett szavaiból.*

* * *

Ugorjunk át gondolatban néhány hetet és szálljunk el a képzelet szárnyain most már nem Jeruzsálembé, de észak felé, Szamaria tartományba, amellé a kút mellé, ahol sok évszázaddal ezelőtt Jákob patriarka nyájai oltották a szomjukat. Dél van. A nap sugarai perzselő hévvel tűznek alá a rónaságra.

A Mester egyedül maradt; fáradtan ül le a kút peremére. A tanítványok betértek a közeli városba, hogy élelmiszert vásároljanak.

Kancsóval a fején, fiatal asszony érkezik a kúthoz. Kíváncsi tekintettel méri végig az idegent, de látva hogy zsidó, nem törődik többé vele. Ő azonban törődik az asszonnal:

*Asszony, adj innom.*²

Hallatlan beszéd! Hiszen egy zsidó soha meg nem szólíthat szamaritánust, saját fájának esküdt ellenségét. De Keleten egyébként is csak akkor szólít meg férfi egy asszonyt, ha parancsolni akar neki.

Az asszony csodálkozva kiáltott fel:

¹ Jn 3,2-3

² Jn 4,7

Hogyan kérhetsz te zsidó létedre éntőlem inni, aki samariabeli vagyok?

– Ha tudnád Isten ajándékát és hogy ki az, aki tőled inni kér, talán te kérted volna őt és ő élő vizet adott volna neked.

– De Uram, nincs is mivel merítened; hogyan adhatnál hát te nekem élő vizet? – hitetlenkedett az asszony. Jézus ajkáról méltóságteljesen gördült tovább a szó:

– Mindaz, aki e vízből iszik, ismét megszomjazik. Aki pedig abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé nem szomjazik mindörökké, mert a víz, amelyet én adok neki, az örök életre szökellő vízforrás lesz benne.

Ezt hallva, az asszony könyörgésre fogja a dolgot:

– Uram, add nekem azt a vizet, hogy ne szomjazzam és ne járjak ide meríteni.

Ugyanolyan rejtélyes jelenet ez is, mint az előbbi. Újjá kell születnie annak, aki Isten országát meg akarja látni, mondta az imént az Úr. Vajon mit akart ezzel mondani?

Most pedig titokzatos vízzel akarja eloltani a boldogság után való szomjúságot, amely az emberiséget kínozza: mi az értelme ennek az ígéretnek?

* * *

Állítsuk szembe ezzel a kettős jelenettel Urunknak két kijelentését.

Egy alkalommal apostolai és tanítványai, valamint az egybegyültek nagy sokasága előtt, csodálatos dolgot mondott Előfutárával kapcsolatban:

Bizony mondom nektek: nem támadt az asszonyok szülőttei közt nagyobb Keresztelő Jánosnál, de aki kisebb a mennyek országában, nagyobb őnála.³

Máskor pedig, amíg minden valószínűség szerint a szokottnál is jobban elragadták szavai a hallgatóságot, egy szegény asszony, mint a tömeg csodálkozásának a szószólója, így kiáltott fel:

Boldog a méh, amely téged hordozott és boldogok az emlők, amelyek tápláltak!⁴

Mire ő pillanatnyi habozás nélkül ezt felelte:

– Sőt inkább boldogok, akik Isten igéjét hallgatják és megtartják azt.

* * *

Csodálatos szavak!

A mennyország üdvözültjeinek legkisebbike nagyobb, mint az asszonyok szülőtteinek legnagyobbika. Aki pedig megtartja Isten törvényét, az nagyobb még az Isten Anyjánál is!

Kitől kérjük ennek a rejtélynek a kulcsát?

Egy gondolat villan meg előttünk: vajon ez a nagyság és ez a boldogság nem áll-e valamiképp okozati összefüggésben a Nikodémussal szemben megkövetelt újjászületéssel, a samariai asszonynak megígért élővíz forrásával?

Nézzünk egy kissé a dolgok mélyére.

³ Mt 11,11

⁴ Lk 11,27

Ketten vagyunk

Megrázó erejű szó hangzott el Jézus ajkairól:

Ha valaki szeret engem, megtartja beszédemet; és Atyám is szeretni fogja őt és hozzája megyünk és lakóhelyet szerzünk nála.⁵

Az Atya és a Fiú bennünk, mint lelkünk állandó vendégei!

...És a Szentlélek szintén, mert néhány órával előbb, mint meghalni indult volna, ezeket mondta az Üdvözítő:

Ha engem szerettek, megtartjátok parancsaimat és én megkérem az Atyát, hogy más vigasztalót adjon nektek, hogy veletek legyen mindörökké: az Igazság Lelkét... nálatok marad ő és bennetek léssen.⁶

Más valaki is lakozik tehát bennem, ha én is úgy akarom, ha elfogadom, ha akaratát teljesítem. És ez a más valaki nem más, mint a Szentháromság.

Nem kevesebb, mint a teljes Szentháromság.

* * *

Hogy ezt az igazságot megérttesse velünk, Jézus egy megkapó hasonlattal élt; izzólelkű apostola, Pál pedig, miután az égbe ragadtatott, hogy ott magában az Isten látásában értse meg, aminek megértésére az emberi értelem elégtelen, más hasonlattal teszi azt a mi számunkra is felfoghatóvá.

Mikor a vacsorateremből kilépve, ahol az Eucharisziát rendelte, az alvó városon áthaladva a Getszemáni felé lépdelt Jézus, hogy ott szenvedésének előjátékát végiggyötrődje, útja a szőlővel beültetett Sion lejtőjén vitt át. Az apostolok kis csapata néma csendben haladt a nyomában. Lelküket megülte az éppen átélt misztikus történések hangulata, de nyilván rájuk nehezült valamely ismeretlen titokzatos tragédiának az előérzete is. Jézus azonban hirtelen megállt és kezével a már bimbózni kezdő szőlők felé mutatva, beszélni kezdett:

Én vagyok a szőlőtő; Atyám a vincellér. Minden vesszőt, amely gyümölcsöt nem terem, levág. És minden gyümölcstermőt megtisztogat, hogy többet teremjen. Maradjatok énbennem és én tibennetek. Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok.⁷

A hasonlat átlátszó és két dolgot érttet meg velünk. Először: hogy a keresztény lélek olyan szorososan összefügg Mesterével, mint szőlővessző a szőlőtővel; azután pedig: hogy amint a többől fakadó életnedv a vessző legtávolabbi levélkéjébe is eljut, hogy azt táplálja, az isteni élet, a kegyelem is termékennyé teszi lelkünket és bőséges gyümölcstermésre teszi alkalmassá.

* * *

⁵ Jn 14,23

⁶ Jn 14,15

⁷ Jn 15,1-5

Szent Pál hasonlata talán még ennél is szemléltetőbb: Krisztus és az Egyház, Krisztus és a keresztények összessége összefüggő, egységes testet képez. Krisztus a fő; mi többiek pedig, akik az ő kegyelmében élünk, mi ennek a testnek a tagjai vagyunk.

Már az előbbi kép is erősen aláhúzva érzékeltette: mennyire beleolvad a megkeresztelt lélek Urába és Istenébe; ez a hasonlat azonban, mely mint ugyanannak a testnek tagjait állítja szemünk elé Krisztust és az Ő Egyházát, illetve annak minden egyes tagját, olyan szemléltető közvetlenséggel festi alá Krisztussal való együvértartozásunk gondolatát, hogy ezen elképzelhetetlenül mély misztérium érzékeltetésének plasztikusabb módját emberi elme soha ki nem gondolhatja.

Hallgassuk csak a nagy Apostol szavait:

Mert amint a test egy, bár sok tagja van, a testnek pedig minden tagja, bár sok, mégis csak egy test, úgy van Krisztus is.⁸ Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekkel egy testté kereszteltettünk, akár zsidók, akár pogányok, akár szolgák, akár szabadok... Sok tag van ugyanis, a test azonban csak egy. Mi pedig külön-külön Krisztus tagjai vagyunk.⁹ Egy testben sok testrészünk van, minden testrésznek azonban nem ugyanaz a rendeltetése, aképpen sokan vagyunk egy test Krisztusban. Ő a testnek, az Egyháznak a feje, ő a kezdet, elsőszülött a halottak közül, hogy övé legyen az elsőség mindenben.¹⁰

* * *

Ha pedig így áll a dolog, ha egyek vagyunk Ővele, ha Ő bennünk lakik, ha az Ő élete lüktet a mi életünkben, ha egybetartozunk vele, mint a testrészek és a fej az emberi test harmonikus egységében együvértartozik, akkor világosság derül az evangélium rejtélyes szavaira, amelyeket fentebb tárgyaltunk.

Megértem így már mindent és meg tudom magyarázni magamnak az újjászületés szükségességét, amelyről Nikodémus előtt beszélt Jézus; azét a természetfölötti új életét, mely mintegy betetőzi az ember háromféle életét: a természetes, az állati és az értelmi életet s amelyben együttlakunk mi ketten; a Másik és én. A Másik, vagyis a teljes Szentháromság.

Ami pedig a samariai asszonynak megígért élő vizet illeti: már látom is felbuzogni kiapadhatatlan forrását, amely kielégíti boldogság után epedő vágyódásunkat itt a földön és a földi életen túl.

Felmérem a legkisebb keresztény lélek nagyságát s megértem, hogy több, nagyobb érték Ő mindennél, mert hiszen Isten lakik benne.

Megsejtem azt az elragadtatott boldogságot, amely azt a lelket elárasztja, aki tudatos, állandó életközösségekben él a Hárommal.

Igaza volt Origenes atyjának, aki maga is szent volt és vértanú, mikor térdre borulva, nagy tisztelettel csókolta meg újan keresztelt gyermekének mellét, mert hiszen az istenség tabernakulumát tudta benne.

Valóban, nem vagyunk holmi semmiségek mi keresztények! – kiáltott fel Veuillot Lajos, midőn ezeket az igazságokat végigelmélkedte.

⁸ 1Kor 12,12-28

⁹ Róm 12,4-5

¹⁰ Kol 1,18

Az egyik ugyanaz, mint a másik

A két élet, a két jelenlét egybeolvadása: az enyém, amely satnya és mulandó, és Krisztusé, amely örök és végtelen, valóságos azonosulássá tökéletesedhetik.

Az Újszövetségnek nem egy lapja igazolja ezt a tételt. Olvassunk el közülük csupán kettőt: az egyik megrázóbb erejű, mint a másik.

* * *

A kereszténység gyermekcipőben jár még és ragyogása nem hatolt még keresztül Palesztina és Szíria határain. A damaskusi úton ismert nevű zsidó férfi lovagol, hogy a városban bosszúját hűtse azokon a gyalázatosakon, akik elárulták atyáik hitét és a keresztényekhez pártoltak át. Alig várja, hogy széjjelcsaphasson köztük. Kényszeríteni fogja őket, hogy visszatérjenek Ábrahám fiai közé, vagy pedig láncra verve fogja őket a Főtanács ítélőszéke elé állítani.

Egyszerre azonban ismeretlen erő földre sújtja a lovast s földöntúli hang dörgi a fülébe:

– Saul, Saul, miért üldözesz engem?¹¹

– De ki vagy hát, Uram? – tör fel a kérdés a porba sújtott férfi ajkán.

– A Názáreti Jézus, akit te üldözesz.

Vajon gondolt-e rá egyáltalán valaha? Olyan kevéssé hitt ebben a názáreti prófétában, hogy gondolkozás nélkül akarta hitsorsosait a követésétől visszaerőszakolni. Eddig vajmi keveset törődött a tanításaival, amelyeknek mától kezdve tüzeslelkű apostolává lesz, és sejtelve sem volt róla, hogy a gyűlölt keresztényekben magát Jézust üldözi. Most azonban tudja már, hogy Mester és tanítvány egyet jelent. Az egyik ugyanaz, mint a másik.

* * *

Most pedig hatoljunk át azon a néhány évszázadon, amely még elválaszt attól a tragikus órától, amidőn betelik az idő, hogy kezdetét vegye az örökkévalóság. A feltámadt mindenség felett ott trónol az Örök Bíró, megváltó keresztjének árnyékában. Ajkán felcsendül az ítélet, mely megpecsételi az üdvözültek örök sorsát csakúgy, mint a kárhozottakét. Vajon milyen formában fog elhangzani ez az ítélet?

Lapozzuk fel az evangéliumot.

Akkor majd így szól a király azoknak, akik jobbja felől lesznek:

Jöjjetek Atyám áldottai és bírnátok az országot, amely a világ kezdete óta nektek készítettett. Mert éhes voltam és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok; hajléktalan voltam és befogadtatok; meztelen voltam és betakartatok; beteg voltam és meglátogattatok; fogságban voltam és eljöttetek hozzám.¹²

E szavakat hallva, a választottak értelmetlenül néznek egymásra, majd ismét Krisztusra tekintenek és csodálkozva mondják:

– Jó Uram, tévedsz. Mikor tettük volna mi mindezeket?

A bíró már felel is kérdéseikre:

– Amit legkisebb atyámfiái közül egynek cselekedtetek, nekem cselekedtetek.

¹¹ ApCsel 9,14

¹² Mt 25,34

Világos ez nagyon, nemde? Még csak ilyesfélét sem mondhatunk. „Az Úr bizonyára ott volt azok mögött, akikkel mi jót tettünk.” Nem. Nem mögöttük, vagy mellettük volt ő, de bennük. Teljes mértékben azonosította magát velük. Ugyanazok voltak ők, mint Ő maga.

* * *

E tanítás gyakorlati következményei szinte beláthatatlanok. Egyelőre ne is foglalkozzunk velük. Értjük be annak az elképesztő valóságnak a megállapításával, hogy Krisztus nemcsak a lelkünkben él, de milliószor és sokmilliószor megsokszorozódva jár a világban és kerül az utunkba a városok utcáin, falvaink kis gyalogútjain.

Lelkünk lelke

A megszentelő kegyelem misztériuma, Isten bennünk lakásának titka, életfolyamának lelkünkbe áradása, a fejnek és testrészeknek egy testbe, az Egyház misztikus testébe olvadása: vajon felfoghatja-e gyarló emberi értelmünk e magasröptű gondolatokat?

Tulajdonképpen mi is annak a köteléknek a lényege, amely Istennel egybeolvaszt bennünket?

A függés tudata Teremtőnkkel és létünk fenntartójával szemben? – Nem, nem.

Egyszerűen a vonzás törvénye, amely összefüggő szervezetté tömöríti a molekulákat? – Nem.

A szeretet köteléke, amely barátság vagy szerelem címén egybeforrasztja a szíveket? Ennél is több!

Vagy a hasonlóság köteléke, mint amikor azt mondják a fiúról, az apára vonatkoztatva: „Egészen ő!” – Kissé hasonló ehhez, de nem egészen ez.

Két lény erkölcsi egybeforrása, akik egyformán gondolkoznak, egyformán éreznek, sőt egyformák a törekvéseik is? – Még ennél is több!

De hát mi akkor?

Bossuet lángesze is bevallja tehetetlenségét, mikor e fogalom tisztázásáról van szó.

Ki tudná megmondani, melyik lelkünknek az a titokzatos szentélye, amely az Atya és a Fiú lakóhelyéül szolgál? És ki mondja meg: miben áll az ő ottlakásuk?

Jeges filozófiai képletek útján se próbáljuk meghatározni ezt a titkot, mondjuk inkább, hogy életünk e legfelső rétegében ugyanolyan szerepe van a kegyelemnek, mint amilyent természetes életünkben a lélek tölt be a testhez való viszonyában, amint Szent Ágoston is mondja: *Tested élete: a lélek. Lelked élete: Isten.*

Hogy mégis megvilágítsuk némileg ezt a misztériumot, próbálkozzunk meg egy szegényes hasonlattal: A láng körülöleli, áttüzesíti, mintegy magába olvasztja a vasat s szinte eggyé lesz vele. Ebben az állapotban a vastömb már nem az, ami eddig volt: magába olvasztja a tűz tulajdonságait. Éget és világít, mint a tűz, amely átjárja.

Mondjuk itt megint Bossuet szavaival:

Aki olyan lelket lát, amelyben Isten uralkodik a kegyelmével, szinte azt hihetné, hogy magát Istent látja, amint a napot és látjuk a kristályban, amely annak tüzes ragyogását visszatükrözi.

Mindezt elmondhatjuk ugyan, de azért be kell vallanunk, hogy a szeretet misztériumának megértésére képtelenek vagyunk. Tudjuk, hogy két lénynek a szeretetben való lelki egybeforrása a legmagasztosabb, értékben leggazdagabb jelenség, mert hiszen az evangélium minden lapja azért íródott, a keresztény életet irányító minden intézmény: ima, liturgia, szentségek, az Egyház minden törekvése, kemény fáradozásai mind csak arra irányulnak, hogy a lélekben minél teljesebb kifejlésre segítsék a szeretet és a kegyelem életét.

Gondoljuk meg ezt jól: súlyos értelme van ennek az igazságnak.

* * *

De ne felejtjük el azt sem, hogy ez az egyesülés, amely bensőségesség dolgában túlszárnyal minden lehetséges együvéolvadást, eredeti állapotába helyezi vissza az embert és olyanná teszi, amilyen akkor volt, amikor Isten teremtő kezéből kikerült, homlokán az Isten lelkének sugárzásával, felruházva azzal az egyedülálló kiváltsággal, hogy lelke a teljes Szentháromság tabernakuluma legyen.

Azonban nem minden különbség nélkül: a természetfölötti újjászületés útján felemelt ember halandó marad és alá van vetve az értelem, az érzékek lázongásának. De ha ebből a szempontból nézve hátrányban marad is a megváltott ember első szüleinkkel szemben, más tekintetben viszont előnyben van fölöttük. Gondoljunk ennek az újjászületett embernek a gazdagságára, aki magában hordozhatja Krisztus imádandó személyét, tanításainak, példájának, megváltó művének végtelen értékű kegyelmét a szentmisében, az Egyház megszentelő működésében!

Olyan kincsek ezek mind összevéve – elsősorban az Isten bennünk lakásának ténye, – hogy felmérésükre gyermekesen szegénynek bizonyul minden emberi értékbecslés.

* * *

Hogyan lehetséges, hogy ez a mi ködös, a külső benyomások szolgátságában élő énünk olyan kevésbé vesz tudomást isteni Vendégéről?

Skapulárékat, érmeckéket, ereklyéket viselünk magunkon és hisszük, és méltán hisszük, hogy kincseknek a birtokosai vagyunk; de ugyanakkor magunkban hordozzuk az élő Istent, a Legfőbb Valóságot, és ezt olyan könnyen elfelejtjük, vagy akár tudomást sem szerzünk róla.

Nem jól érezzük magunkat, ha nincs a zsebünkben rózsafüzér; a Szentek Szentjére pedig, akit magunkban hordozunk, még csak nem is gondolunk.

Pedig valóság, hogy Christophorosok, Krisztushordozók vagyunk a szó legteljesebb értelmében és minden okunk megvan rá, hogy soha szem elől ne tévesszük a nagy szent Leó pápa felkiáltását:

Ó keresztény, ismerd fel méltóságodat!

Érezzük-e magunkban ezt az isteni életet?

Érezzük-e, hogy bennünk lakik Isten, hogy állandóan a jelenlétében élünk? Érezzük-e azt a természetfölötti folyamatot, amely lelkünk életét táplálja? Az Atya és a Fiú, valamint a Harmadik szeretetének a kiáradását: érezzük-e?

Erre a kérdésre, a saját tompaságunk alapján szinte kínálkozik a felelet: vajon van-e tudomásunk Isten működéséről bennünk, amellyel szinte lépcsőről-lépésre tartja fenn az életünket? Van-e egyáltalán tudomásunk az életünkről, amelyet élünk, az egész életünkről, a maga minden vonatkozásában? Bizony: nincs. Milyen messze vagyunk hát attól, hogy annak a Másiknak a jelenléte érzékelhető legyen a lelkünkben.

És vajon egyáltalán lehetséges-e, hogy érzékelhető legyen?

* * *

Ha teológusokhoz, törvénytudókhöz intézzük ezt a kérdést, a legtöbb esetben tagadó lesz a válaszuk, bár vannak köztük, akik másképp gondolkoznak. Egyikük pl. – és nem a legkisebbek közül való – ezeket írta:

Isten a misztikus léleknek mintegy új megérzést kölcsönöz: tudatra-ébredését Istenben élésének és annak a valóságnak, hogy Isten pedig őbenne él.

Ha ellenben az e misztérium által meghódított lelkeket kérdezzük, akik Isten jelenlétét a nap minden órájában élik, ezek lelkes örömmel ezt fogják felelni:

„Igen, érezzük. Hogyne éreznénk ezt az áldott jelenléteket!”
Hallgassuk meg néhánynak a szavát.

* * *

Szent Ágoston szerint Isten így beszél a lélekhez:

Van-e valami közelebb hozzád, mint a saját szíved? Már pedig aki engem megtalál, csupán ott találhat meg. Ha kívül találkozol velem, csak azért van, hogy belül meg magamhoz vezesselek.

Pascal is megtapasztalta Isten jelenlétét és ezeket írta:

A keresztények Istene a szeretet és vigasztalás Istene. Olyan Isten, aki betölti a szívét és lelkét annak, aki neki adta magát; aki engedi, hogy megérezzék övéi saját nyomorúságukat, de egyúttal az Ő irgalmas szeretetét is és aki bensőleg egyesül övéivel azok lelkében.

E szavak, mintegy visszhangját képezik Nagy Szent Terézia szavainak:

Tetszik pedig a Jóság Istenének, aki a mi Istenünk, hogy lehullni engedje a hályogot a lélek látásáról, hogy rendkívüli módon megértse és szemlélje azt a kegyelmet, amelyben része van. Amint egyszer behatolhatott ebbe a benső lakosztályba, a Szentháromság három személye felfedi magát előtte az igazság fényében, olyan ragyogás közepette, amely tündöklő felhő módjára hatol be a lélekbe. A három isteni Személy különállóan

mutatja meg magát neki csodálatos megértés útján, amely vele közöltetett, a lélek pedig tökéletes biztonsággal látja, hogy a három mégis egy lényeg, egy hatalom, egy Isten. Vagyis amit mi hitünk által elfogadunk, azt a lélek itt látja, noha semmit nem lát, sem testi, sem lelki szemeivel, mert amit lát, az nem a képzelet játéka.

Avila nagy szentjének szemével látja a dolgokat kis leánya, Liziói Szent Terézke is:

Nem látom be, miért lenne olyan sokkal több jóban részem a mennyországban, mint idelent. Igaz, hogy látni fogom a jó Istent, de ami azt illeti, hogy ott tökéletesen eggyé leszek vele: az vagyok már itt a földön is.

P. William Doyle, a világháborúban elesett fiatal tábori pap, ezt állítja:

Szent meggyőződésem volt, hogy Jézus mellettem áll. „Töltsd meg szívemet a szeretetteddel!” Jól emlékezem, hogy ezt mondtam neki. Azután mozdulatlanul maradtam, Jézus pedig – nem tudom ezt más szavakkal kifejezni – vette a saját szívét és az enyémbe öntötte a szeretetét.

Isten jelenlétének ugyanez a határozott megérzése töltötte el az egykori nagy bűnös, a megtért Lavallière Éva lelkét is:

Szenháromság, hát itt vagy énbenem! Te és én, teljesen egyek vagyunk hát! Milyen felfoghatatlan csoda! Semmi vagyok és semmim sincs és mégis: birtokosa vagyok a Mindennek!

* * *

Félbeszakítják idézeteimet és azt mondják:

– A teológusok új megérzésről beszélnek. A spanyolok nagy szentje *rendkívüli módot, csodás megértést emleget*. Vagyis csak a kivételek, a kiválasztottak egész kicsi csapata juthat el erre a tökéletes egyesülésre.

Ehhez kétség sem fér.

De ugyanakkor ki merné állítani, hogy az ég és föld Istene a világ nagyjainak, a tudósoknak, a hatalmasoknak soraiból szedi össze a választottait? Ellenkezőleg: majdnem mindig mélyre hajol le értük és a kicsinyek, az alázatosak soraiból válogatja össze. A múlt században pl. volt-e tudományban szegényebb két fej, mint Bernadetté és az Arsi Szenté? És mégis...

Hány gyóntatónk, a lelkek mély ismerője beszélhetne csodákat egyszerű kis lelkekről, gondoktól lehengerelt családanyákról, sápadtarcú varróleányokról, szerény mozgású apácákról, hőslélekű ápolónővérekről, sőt fiatal gyermekekről is, akik állandóan Isten jelenlétében élnek és érzik is az isteni Vendég kezének simogatását. Mert sokkal több ismeretlen szent él a földön, mint bárki is gondolná. Egy nagynevű keresztény író vetette papírra ezt a meglátását:

„Szentjeink megszámlálhatatlan sokaságban, de észrevétlenül élnek köztünk kivéve azokat, akiknek hivatásuk, hogy bevilágítsák a földet”.

Már pedig bizonyosra vehetjük, hogy a szenteknek ez az észrevétlenül köztünk élő serege érzi és tudja, hogy az ég és a föld isteni Ura lakozik a szívében.

A világ fiai persze gúnyosan kiáltanak föl erre:

„Képzeldők! Hiszterikák! Sötétfejűek! Beleverklizték a fejükbe, hogy nem állnak egyedül a világban, de bennük él a legfőbb Úr, az Isten és tetszenek maguknak ebben a beállításban. Autoszugesztívó, felajzott idegélet tünete, csak az a szerencse, hogy ártani nem árt senkinek”.

Amire mi ezt feleljük:

„Képződés még senkinek a lelkét nem formálta át, legalább hosszú időre. Képződésből még senki át nem változott az áldozatos önzetlenség hőségévé, pedig a mi ismeretlen, alázatos szentjeink, ha más és más formában is, de mindnyájan azok. A képződés nem épít sziklára és főképp: nem bevehetetlen erődítményeket! Gyümölcséről ismerjük a fát – olvassuk az evangéliumban. Már pedig az a gyümölcs, amely ez alázatos lelkek életének a fáján terem, isteni gyümölcs, amint a talaj is isteni, amely kitermelte”.

* * *

Aki pedig saját magán kívánná megtapasztalni ezeknek az igazságoknak a valóságát, annak nagyon egyszerű eszközt adunk a kezébe:

Állítson áthághatatlan korlátot a lelke és a bűn közé...

Tisztítsa meg lelkét a veleszületett önzéstől...

Verje béklyóba szenvedélyeit, amelyek olyan könnyen a sárba rántják...

Éljen másokért, a kötelességért, napi munkái alázatos teljesítésében...

És főképp, de főképp: legyen a lelke olyan, mint az egészen, de egészen kicsiny gyermeké. A gyermeknek semmije sincs és semmi fölött sem rendelkezik. Elfogadja ezt a szegénységet és tehetetlenséget és tudja, hogy mindenben atyjára hagyatkozhatik. Vagyis minden alkalommal, a veszély órájában csakúgy, mint botlás után, ösztönös bizalommal veti magát atyja karjaiba.

Legyünk mi is ilyen gyermeklelkek, szeressük teremtmény-voltunkat és éadjuk be az utolsó hellyel az ünnepi asztal mellett és az oszlop mögöttivel a templomban, alázatos bűnbánattal verve a mellünket; de ugyanakkor legyünk mindig készen rá, hogy vak bizalommal, odaadó szeretettel vessük magunkat az Atya, a Mester szívére. Legyünk gyermeklelkek és mérhetetlenül nagy kegyelmekben lesz részünk, mert hiszen Jézusnak is, s magának az Atyának is a kicsinyek, a gyermekek a kedvencei. Hogyan is olvassuk Lukács evangéliumában?

*Áldlak téged, Atyám, Mennynek és Földnek Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől és kijelentetted a kisdedeknek. Úgy van, Atyám, mert így tetszett neked.*¹³

---

¹³ Lk 10,21

Isten fogadott gyermekei

Ha pedig, amit az első pápa, a csalatkozhatatlan Szent Péter mondott: az Isten élete lüktet bennem, az azt jelenti, hogy mi megkeresztelték mindnyájan az isteni természet részesei vagyunk, vagyis tagjai vagyunk az Isten családjának.

Hogy hogyan? Milyen joggon?

Azon, hogy Isten gyermekei vagyunk. Hallgassuk meg az evangélium szavait, amelyek e lelki rokonságot megállapítják:

*Mindazok, akiket az Isten lelke vezérel, mindazok az Isten fiai.*¹⁴

*Mindaz, aki hiszi, hogy Jézus a Krisztus, Istentől született.*¹⁵

*Lássátok, minő szeretetet tanúsított irántunk az Atya, hogy Isten fiainak neveztetünk és azok is vagyunk.*¹⁶

*Mindazoknak pedig, akik őt a hitben befogadják, hatalmat ada, hogy Isten gyermekeivé legyenek.*¹⁷

* * *

Hallom az ellenvetést: egyszerű szóképek; arra valók, hogy megérttessék velünk, hogy szeret bennünket Isten. Hányszor nevezünk mi is „fiamnak” olyanokat, akik nem a gyermekeink.

Itt azonban nem ez az eset.

Isten a valóságban is Atyánk, mert tőle vettük az életet: új teremtmény, új ember az, aki a keresztlő medence mellől, mint újan megkeresztelt távozik.

Hogy Isten országába eljussunk, újjá kell születnünk, mondta Jézus Nikodémusnak.

Ezt a megújhodást: a keresztségben való újjászületést értette ő ezeken a szavakon.

Új ember születik a keresztségben, Istennek bár csak fogadott, de teljesjogú fia.

* * *

Szinte magától adódik erre az ellenvetés. A fogadott fiú azonban nem vér szerinti gyermeke az Atyának: nem az ő vére folyik az ereiben. Az egész tétel megtévesztés tehát s legjobb esetben így lehetne mondani: olyan, mintha a fia volna az Atyának.

Szerencsére teljes joggal tiltakozhatunk e beállítás ellen, mert mi igenis: az Atyától kaptuk az életünket; az Ő élete él bennünk. Olyanok vagyunk a szemében, mint elsőszülöttének az ifjabb testvérei. Amint Szent Pál is mondja: *Primogenitus in multis fratribus. Elsőszülött Ő (a Fíú) a sok testvér között.*¹⁸

Igen: Jézus a mi fivérünk, mert ugyanaz a vér folyik az ereiben, mint amely bennünk, emberekben kering.

Testvérei vagyunk, mert szenvedése és halála által kiérdemelte a számunkra, hogy részesei legyünk isteni életének.

Szent Ágoston, a latin Egyház legnagyobb doktora, még ennél is tovább megy, mikor ezt meri mondani:

¹⁴ Róm 8,14

¹⁵ 1Jn 5,1

¹⁶ 1Jn 3,1

¹⁷ Jn 1,12

¹⁸ Róm 8,29

Az Isten emberré lett, hogy az ember meg Istenné lehessen.

Gondoljunk a Mennybemenetel szentmiséjének prefációjára, amelyben ezt énekli a pap: „*Ki feltámadása után minden tanítványának megjelent és szemük láttára emelkedett fel az égbe, hogy minket istenségének részesévé tegyen*”.

Nemde megértik ebből, hogy az isteni élet gazdagsága tölti el lelkünket? Vajon ki merne itt még szóképekről, megtevesztésről beszélni? Azt mondani, hogy csupán név szerint vagyunk gyermekei az Atyának?

Ha pedig Isten igazi gyermekei, Jézus Krisztusnak vér szerinti testvérei vagyunk, akkor minden jogunk megvan az atyai örökségre is. Isten örökösei vagyunk, – hirdeti Szent Pál – Krisztus társörökösei.¹⁹ Ez már istengyermeki mivoltunknak természetes folyománya.

* * *

Földi emberek szívesen sütkéreznek olyan előjogok fényében, amelyeket születés, vagyon, tehetség, vagy akár csak szerencsés érvényesülési lehetőségek biztosítanak a számára: X. elnök, Y. herceg, Z. doktor stb. Mindmegannyi tarka üveggyöngyök ezek, amelyekkel szívesen eljátszadozik a szegény emberi hiúság!

A legfőbb méltóság, a legkitüntetőbb cím minket, keresztényeket illet meg és ez a cím: Isten gyermeke, Krisztus testvére!

Mennyire megértjük azt a családapát, akit egyszer egy nevelőintézet vezetősége felkért, hogy kislánya személyi adatait egy erre szolgáló ívre rávezesse. Mikor ahhoz a rovathoz ért, amelynek ez volt a felirata: nemesi előnév, címek, magas méltóságának tudatában egyszerűen ezt írta bele: „*keresztény*”.

Ez a cím elhomályosít minden egyebet; ez a nemesek nemessége.

Miért, hogy a megkereszteltek közül is olyan soknak fogalma sincs e méltóságáról?

S hogy akik ismerik is, azok sem sokat törődnek vele?

Azok pedig, akiknek hivatásuk volna, hogy azt hirdessék, mélységesen hallgatnak róla?

És amikor nevelni, emelni akarják a lelkeket, azt is csak külsőségekkel próbálják elérni, ahelyett, hogy hitünknek e központi igazságát domborítanák ki, hogy új életet vigyenek bele a tespedő, ványadt lelkekbe. Azt az igazságot, hogy: bennünk az Isten!

---

¹⁹ Róm 8,17

Krisztus képére és hasonlatosságára

Gyönyörű tanítás ez: egész keresztény lényünknek átisteniesülése! Ám vigyázzunk: nem csupán tanítás ez, de átélt valóság, maga az élet. Mert bármilyen legyen is a keresztények nagy részének felfogása, a keresztény vallási élet nem csupán a törvények, a dogmák ismerete; nem kötelességek sorozata, rítusok követése. Nem! ezen az áron még nem leszünk igazi keresztényekké. Keresztények csak annyiban vagyunk, amennyiben Istennel élve, engedjük, hogy saját képére és hasonlatosságára formáljon át bennünket.

Krisztusba való betestesítésünk a gazdagság kincsesbányáját nyitja meg lelkünkben. De ezeket a kincseket felszínre is kell hoznunk onnan s valósággá tennünk az értékeket, amelyek ott felhalmozódnak.

Mert Isten jelenléte bennünk nemcsak kötelék, amely lelkünket Istennel együvéfűzi, de életteljes folyamat, amely Istentől kiindulva, egész valónkat átjárja, hogy azt életerőssé, elevenné tegye.

* * *

„Azért jöttem, hogy életük legyen és minél több legyen”²⁰ – mondta Jézus.

Ez az élet pedig, amelyről Ő beszél, kétségen kívül az isteni élet, amely Istentől árad belénk, de másodsorban az a misztikus erő is, amely az átformálásunkat munkálja.

Mennyiben?

A Szentírás érthetően megadja erre a feleletet. Szent Pál sokszor ismételi:

Ki kell alakítanunk magunkban Krisztust.²¹

Krisztusba kell öltöznünk.²²

Hasonlóvá kell lennünk Krisztushoz.²³

Rövid összefoglalásban:

Át kell formálódnunk Krisztus képére és hasonlatosságára.

Christianus, alter Christus. Kell, hogy a keresztény csakugyan másik Krisztussá legyen.

Először: mert Krisztusnak testvére a kegyelem által. Másodsor: mert szabad akaratának felhasználása és erénygyakorlatai által ő maga is hasonlítani kíván hozzá olyan tökéletesen, ahogyan egyik csepp víz a másikhoz hasonlít.

Emberfölöttien nagy feladat ez! Fenséges célkitűzés!

És azért mégis megvalósítható mindenki által; olyan vállalkozás, amelynek nincs holt-idénye.

Az első áldozására készülő hatéves legényke erőit csakúgy nem haladja túl, mint a kilencvenéves aggastyánét; a rikkancs éppúgy vállalkozhatik rá, mint a miniszter; a háziasszony, mint a filmsztár; a varrónő, mint a nagyúri dáma; a közép-afrikai néger, mint a kis annamita; a maradi nyárspolgár, mint a ma vagy a holnap embere. Az az egyetlen tény, hogy mindnyájuk lelkében ott él Krisztus, kötelességükké teszi, hogy magukat minél tökéletesebben átformálják az Ő képére és hasonlatosságára.

* * *

²⁰ Jn 10,10

²¹ Gal 4,19

²² Róm 13,14

²³ 2Kor 3,18

És ez nem afféle üres szólam.

Krisztus nem élettelen másolatot, nem karikatúrát vár a mindennapi munkálkodásunktól, de hű képmását önmagának. Olyan Krisztust, amilyen ő maga. „In eamdem imaginem transformamur”. „Mindenben hasonuljunk át hozzá” – mondja Szent Pál.

Alakítsuk ki magunkban Krisztust, az Ő örök gondolataival, amelyeket hitünk által ismerünk; érzelmeivel, amelyek az evangéliumból melegítenek felénk, vagy akkor, amidőn meghitt csendben a szívén pihen meg fejünk; tevékenységével, amelyre benső hang serkent bennünket.

Véssük rá lelkünkre Krisztus arcának vonásait. A mi Atyánk, aki a mennyekben van, nem tárja fel boldog örökkévalóságának kapuit mások előtt, mint akik Fiához hasonlítanak s elfordul tőlünk, ha nem ismeri fel rajtunk annak arcvonásait. A mennyországban csak Krisztus testvérei számára van hely, akik csalódásig hasonlítanak Őhozzá.

Bergson, napjaink nagy bölcselője, felismerte a szédítően magasztos feladatot, amely szabad akaratunkra vár s amelyet költői lendülettel így ír le:

Az emberiséget félig már földre gázolta a haladás árama, amelynek szolgálatába állt. Nem látja, hogy tőle magától függ: milyenné legyen a jövője. Nem tudja: akarjon-e tovább élni s ha akar: beérje-e a puszta létezéssel, vagy magára vállalja-e azt a nagy erőfeszítést, amely szükséges ahhoz, hogy ezen a mi rakoncátlan bolygónkon is valósággá legyen a világmindenség rendeltetése, ami nem más, mint hogy isteneket gyártson!

Amit mi, sokkalta keresztényibb módon így mondhatnánk: *hogyan más Krisztusokat formáljon ki a lelkekben.*

Az élet forrásainál

Vajon mikor indult meg bennünk az a folyamat, amely Krisztus misztikus testének tagjává tett bennünket? Mikor lett lelkünk Istennek lakóhelyévé? A kegyelmek folyama vajon mikor tört utat magának lelkünk talaján? Mikor?

Van-e olyan keresztyén, aki ezt nem tudná? Akkor lettünk Isten fiaivá, Krisztus testvéreivé, testének tagjaivá, királyságának örököséivé, mikor a keresztség vize ráömlött homlokunkra. Az újjászületés, amelyről Krisztus Nikodémusnak beszélt, *víz és a Szentlélek által történik*.

A fiatal Egyház csodásan finom megérzéssel érzékeltette ezt az újjászületést: a sírban fekvő Krisztus feltámadását megelőző éjjelén, nagyszombat éjszakáján, alámerült a keresztelendő az újjászületés vizében, hogy régi énjét, a bűnös embert abban levetkezze s a másik oldalon mint új ember, mint Krisztus testének új tagja szállt ki belőle. Szent Pál szerint ugyanis: *mi mindnyájan egy Lélekkel egy testté kereszteltettünk.*²⁴

A régi ember, Ádám fia bennmaradt a sírban; az új ember, Krisztus testvére, kegyelembe öltözve kijött belőle, arra alkalmasan, hogy Krisztussal feltámadjon.

* * *

Isten semmit nem csinál félig. Új tehetségeket olt bele az újan született lélekbe. Az emberi lélek: értelem, érzelem, akarat. Az új ember lelkének is megvan ez a hármasság, hogy általuk éljen, akarjon és cselekedjék, de ott van lelkében a három csíra is, amely az újjászületésnek ebben az órájában pezsdült életre, és ezek: a hit, remény és szeretet, amelyek képessé teszik, hogy az eléje tűzött cél elérésére törekedjék.

Kissé később, az értelem ébredésével, a Szentlélek is eljön, hogy a püspök imájára beleszálljon a lélekbe s azt ajándékaival töltsse meg: bölcsességgel, értelemmel, tanáccsal, erősséggel, tudománnyal, áhítattal és Isten félelmével, amely ajándékok alkalmassá teszik a lelket arra, hogy alázatos engedelmességgel hajoljon ennek az isteni Vendégnek minden benső intelmére, külső indítására.

* * *

Azonban a lélek, ha a keresztség visszaállította is eredeti szépségét, ha a bérmálás felfegyverezte is a küzdelemre, a bűnre tovább is hajlamos marad: értelme könnyen téved, akarata gyengül s közelálló a veszély, hogy akár súlyos bünt is kövessen el s ezáltal megölje lelkében a kegyelem életét. Hol talál gyógyszert bajának orvoslására, erőt az újból való feltámadásra?

Ki gördíti el a követ, amely a halott lélek sírjára nehezedik? Egy másik szentség, a bűnbánat szentsége, amely nemcsak meggyógyítja a legyengült lélek nyavalyáit, de az életet is visszaadja neki, ha azt elvesztette.

* * *

De ez még nem minden. Az ember csak egyszer születik; csak akkor gyógyulhat meg, amikor beteg, de hogy az életét fenntartsa, mindennap kell táplálkoznia. Az élet feltétele a táplálkozás. De mi lesz hát annak a felsőbbrendű életnek a tápláléka, amely a lelkünket élteni? A test tápláléka a kenyér, az értelmünké az igazság, de mi fogja fenntartani a lelkünk életét? Isten, egyedül csak Isten, aki mélyen lehajolva hozzánk, egy nagyszerű, véges ésszel fel nem mérhető

²⁴ 1Kor 12,13

misztériumban, a Kenyér színe alatt önmagát nyújtja oda lelkünk táplálására: „*Én vagyok az élő Kenyér, mely a mennyből szállott alá,*” – mondta a zsidóknak, hogy szembeállítsa e szédítően nagy ajándékát a mannával, amely hajdan táplálta őket, de amely azt már nem akadályozta meg, hogy meghaljanak. S mindjárt hozzá is tette: „*Ha nem, eszitek az Ember Fiának testét, nem lesz élet bennetek.*”²⁵

Világosan megérthető ez az intelem. Az Isten Fia elrejtőzik az Eucharistia fátyla alá s mindenki, aki élni akar, kell, hogy táplálkozzék vele. Mint lelkünk eledele fenntartja, növeli bennünk a kegyelem életét. Nélküle lassan, de törvényszerűen fonnyadásnak indul, elsatnyul, mígnem teljesen elhal ez a kegyelmi élet.

Mi sem természetesebb ennél. Az Eucharistia misztériuma megpecsételi mindazt, amit eddig a kegyelmi élet és Krisztus misztikus testében való egyesülésünk titkáról mondtunk: egyrészt Isten az egyedüli, aki méltóképpen táplálni tudja ezt a fogadott fiút, Krisztus testének alkotórészét, másrészt pedig a közös isteni lakoma, az Eucharistia legméltóbb módon tetőzi be testvéreinkkel Krisztusban való egyesülésünket. Egy kenyér, egy test vagyunk sokan – mondja Szent Pál – mindnyájan, kik egy kenyérben részesülünk.²⁶

---

²⁵ Jn 6,48-50.53

²⁶ 1Kor 10,15-17

Lázcsillapító és védőpajzs

Ha netalán kételkednénk a nagy misztérium: Krisztus misztikus testében való együvé tartozásunk valóságában, minden kételyünk szertefoszlik, mielőtt rádöbbenünk a másik nagy valóságra; arra, hogy Krisztus lelkünk táplálékává tette magát. Hiszen azért száll ő a szívünkbe az Ostya külső színe alatt, mert tudja: mit ér az az isteni élet, amelyet vére hullása árán szerzett meg nekünk és semmi árat nem tart túlzottnak azért, hogy azt a lelkünkben gyarapítsa és megvédje a gonosz minden támadása ellen.

Mint minden szenvedélyes szeretet, Krisztusé is arra törekszik, hogy a lehető legbensőségesebben együvé forrjon azzal, amit szeret: a lelkünkkel. Jól mondta egy nagy francia katolikus regényíró:

Elhelyezkedett testünk és vérünk kellős közepében. Egyetlen csapásra lecsendesítette és megtisztította az emberi vágy minden forrongó lázadását.

* * *

A legmélyebb-reható egybeolvadás ez és azt célozza, hogy erőssége legyen a gyengeségünknek. Valóban: kell, hogy nagyon esendők legyünk, különben más módot gondolt volna ki Isten, hogy segítségére jöjjön erőtlenségünknek s nem látta volna szükségét annak, hogy saját testét-vérét adja oda gyengeségünk felerősítésére.

A szentmisében a pap, – néhány perccel az áldozás előtt – kéri az oltáron jelenlévő Urat: térjen be lelkébe mint gyógyító erő és mint védőpajzs: *ad tutamentum... ad medelam.*

Mint védőpajzs? De ki ellen? Gondoljunk a három ellenségre, akik körülöttünk, mellettünk és bennünk nem szűnnek meg acsarkodni lelkünk kegyelmi élete ellen és mindent elkövetnek, hogy Krisztus testének halott tagjává tegyenek bennünket és letépjék lelkünk szőlővesszejét Krisztusról, a szőlőtőről, amelynek életét köszöni. Ez a három ellenség: a világ, a sátán és mi magunk. Valóban, ők hárman együtt éppen elég leleményesek, körültekintők és találékonyak ahhoz, hogy tisztában legyenek vele: melyek a lelkünk legkevésbé kivédett pontjai és szemfényvesztő ügyességgel használják ki minden gyengeségünket, elszórakozásaink minden percét. Bizonyos, hogy rövid idő alatt megadásra, fegyverletételre kényszerítenének bennünket, ha a lelkünkbe a szentáldozásban betért s ott lakozó Krisztus nem őrködnék felettünk s nem védené a bástyáinkat... *Nisi Dominus custodierit civitatem.*

Gyógyszer, lázcsillapító? Hát betegek vagyunk? Igen: itt ég bennünk a hármasság, amely nem szűnik meg égetni a testünket, lelkünket és amely: a szemek kívánsága, a test kívánsága és a világ hiúsága. Ádámtól öröklött tartozékai ezek bűnös emberi mivoltunknak s amelyek talán csak halálunk utáni negyedórában válnak meg tőlünk. Isten a megmondhatója, esetenként milyen parázsló hévvel égeti ez a láz a lelkünket s nem kisebb vágynak a hevét szítja bennünk, mint azét, hogy uralkodjunk a mindenségen. Ezzel szemben, mint Krisztus testének engedelmes tagja, nem vágyhatom egyébre, mint ami ennek a nagy közösségnek: Krisztus misztikus testének szolgálatára van és annak fenséges céljaihoz közelebb segít.

Le kell hát győzőm a lázat; de vajon van-e a leküzdésére hathatósabb fegyverem, mint az az üdítő lelki fürdő, amely az áldoztató rácsnál vár rám?

A világ képe ezekben a mai időkben egyszerűen visszariasztó. Azt hihetnők hogy a XV. század Itáliája elevenedett meg újra, ahol városról-városra egymást lesték, egymást ölték az emberek, amíg Sienai Bernardin hangja bele nem dörgött a testvérgyilkos bűnáradatba. A mostani kor bűzhödt rothadása ellen sincs másban segítség, mint az evangélium szellemében és

az Eucharishtiában. Ezzel kell táplálkoznunk, ezt ennünk, ha azt akarjuk, hogy az emberek fel ne falják egymást.

Tehát?

* * *

Tehát: mivel az asztal meg van terítve és készen vár bennünket a Kenyér: mit késlekedünk még?

Foglaljunk helyet mellette s vegyük ki részünket a lakomából, mert odakint minden útfordulónál ellenség leselkedik ránk, hogy elrabolja – ha nem is az erszényünket vagy az életünket, mint az útonálló szokták – de ami ennél is drágább kincsünk: a lelkünk természetfölötti életét, mindazzal a felmérhetetlen gazdagsággal egyetemben, amelyet az magában rejt.

Három orgyilkos

Ezt a természetfölötti életet, a „Másik” jelenlétét bennünk, az Istennel való meghitt életközösséget állandó veszély fenyegeti.

Kinek a részéről?

Három ellenségéről, akik hol nyílt, hol álcázott mesterkedéssel törnek annak romlására.

* * *

Az elsőnek nagyon sokféle az arculata.

Hol felületességnek, hol nyugtalanságnak hívják. Ma agyon van hajszolva, holnap tétlenségbe merül; ma menekül önmaga elől, holnap beleveti magát az élet gondjaiba, örömeibe; néha nem gondolkodik, néha meg ezerfelé futnak a gondolatai, de minden külső megjelenési formájában az a célja, hogy eltávolítson bennünket isteni Vendégünktől, aki a lelkünkben lakik.

A másik szüntelenül az ablakban álló, kifelé néző lélek, és eszébe sem jut, hogy egy tekintettel, a figyelemnek bármily kis jelével köszöntse vendégét, aki lankadatlan türelemmel vár rá.

Hány keresztény van így! Jönnek-mennek, dolgoznak, szórakoznak; csak arra nem engednek maguknak időt, hogy néha egy-két percre csendben visszavonuljanak a lelkük bensejébe.

Védőszentjük: Szent Márta, akit megdorgált az Úr, mert a fazekai foglalták le minden gondját, Ővele, az isteni vendéggel pedig nem törődött.

Ó, ezek a szegény kifelé élő emberek! Hogyan használhatnák ki azokat a mérhetetlen kincseket, amelyeket a Vendég magával hozott? Hogyan játszhatnák meg a Misztikus Test nagy szimfóniájában nekik szánt szólamot?

Gyümölcsöt sem fognak teremni, mert a szőlőtő, amelybe beoltattak, hiába várta, hogy ők is kivegyék a maguk részét a gyümölcserlelés nagy feladatából.

Hogy milyen hozzájárulást kíván tőlünk a szőlőtő?

Összeszedettséget, imát, elmélkedést, a csendes magábaszállásnak azt a bizonyos néhány percét. Távolabb menve pedig a havi lelkinapot, az évi lelkigyakorlatot, vagy mindent összefoglalva: Isten benső adományainak birtokbavételét.

Aki nem tér be gyakran a lelkébe, hogy ott Istennel találkozzék, nem fog előbbre jutni, vagy csak nagyon csigamódon jut előbbre a lelkiélet útján.

A katolicizmus mindenekelőtt benső élet, inkább Pascal, mint Chateaubriand – írja feljegyzéseiben a nagy gondolkodó, Maurice Barrès, – aki azonban sajnos, nem jutott beljebb a templom küszöbénél.

Ne felejtjük el: Krisztus nemcsak ezt ígérte meg: *Bennetek maradok*, de ezt is hozzátette: *Maradjatok bennem*. Sőt ezzel is kezdte: *Maradjatok bennem és én is tibennetek maradok*.

Milyen sok lélekben olyan észrevétlenül, magára hagyva él az isteni Vendég, mintha ott sem volna!

* * *

Másutt meg vitássá teszik: mekkora hely illeti meg a lélekben?

Vannak ugyanis megkereszteltek, akik lehetségessé akarják tenni a lehetetlent és meg akarják osztani a szívüket Isten és a világ közt: a rendetlen szenvedélyeket egy tető alá próbálják hozni Isten törvényeivel. Nem is ritka jelenség ez!

Isten fiai vagyunk, a kegyelem erejéből családjának tagjai s mégis: ragaszkodunk szenvedélyeinkhez, dédelgetjük, mentegetjük őket, akárcsak mintha idegenek volnánk, a „szolgáló fiai”.

Megváltott bennünket Krisztus és mi a sátán tetszetősen átfestett igája alá hajtuk vállunkat.

Nagyon sok kereszténynek az állásfoglalása ez, különösen azoké, akik csak külső gyakorlatban élik a vallásukat, vagy akik nem tudják rászánni magukat, hogy fenntartás nélkül Krisztus zászlaja alá sorakozzanak, s válaszfalat húznak belső keresztény és külső polgári életük közt. Akik lelkükben kereszténynek mondják és gondolják is magukat, mint férjek és apák, mint polgárok és munkások azonban a világ, az önérdék törvényei alapján élik az életüket. Egyik alkalommal isteni Mesterüket ismerik el Uruknek, de legtöbbször mégis csak annak szolgálnak, akit Krisztus a világ fejedelmének nevezett: a sátánnak. Kétfelé osztják az életüket s nem ritkaság, hogy akár egy negyedóra leforgása alatt is más és más törvény alapjára helyezkednek. Mikor kilépnek az utcára, talán még ajkukon hordozzák reggeli imájuk befejező szavait, ott kint pedig – az első ismerőssel találkozva – már súlyosan vétének a szeretet vagy a tisztaság törvénye ellen.

Tarthatatlan helyzet ez. Az evangélium is annak mondja:

Egy szolga nem szolgálhat egyszerre két úrnak, mert vagy az egyiket szereti és a másikat gyűlöli, vagy az egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti.²⁷

A szívet kettészakítani nem lehet.

A két ellenfél közt a párviadal: tudják-e, előbb vagy utóbb mivel fog végződni? Isten elhagyásával, komoly, súlyos, halálos bűnnel, amely elszakítja a lelket tőle. Nem lehetünk Krisztusé, ha egyúttal Krisztusok is nem vagyunk. Egy időben kétfelé harcolni: olyan teljesítmény, amely túlhaladja az ember erőit.

Milyen szegény, zavarosfejű teremtmények is tudunk lenni mi, emberek! Királyi lakomára vagyunk hivatalosak, dúsan megrakott asztal mellé s mi mindenféle gyerekes kifogással a konyha, a cselédszobák felé pislogunk, hogy a királyi asztal esetleges hulladékaival csillapítsuk étvágyunkat. Ádámtól ránk szállott szomorú örökségünk, hogy szívünk az alacsony régiók felé húz bennünket s otthonosabban érezzük magunkat a lebújok bűzös, füstös levegőjében, mint a királyi asztal ragyogó fényességében.

* * *

Gyakran, sajnos, nagyon is gyakran meg is öli ez az ellenség a lelket. Megöli a súlyos bűn fegyverével.

Tudatos elhatározással elébe helyeztük Istennek az ellenségét, a bűnt. Ezzel önmagától értetődően, az isteni élet meghalt bennünk. Olyan lett a lelkünk, mint a hulla. Akárcsak mint a szív, amelyet megbénított a beléfutott vérrög.

Jusson eszünkbe az evangéliumi hasonlat: a lélek, ha halálos bűn által elszakadt Istentől, olyan lesz, mint a száraz venyige s csak arra jó, hogy a tűzre vettessék.

A súlyos bűn által nemcsak a számára kijelölt útról tér le a bűnös, de a keresztény közösségből is kiszakad. Otthontalanná lesz és mélyen alázuhan a teremtmények ranglétráján. Isten fia volt s most nagyon szegény emberré lett.

Szegény emberré, akinek minden értéke semmivé vált. Hiába küzd, hiába dolgozik: fáradságának minden kis gyümölcse, még a legszerényebb is, belekerült eddig – csak az imént is, mielőtt a bűnt elkövette – a szentek egyességének gazdag kincstárába, hogy tovább keringjen az Egyház misztikus testének érhálózatában. Most azonban minden fáradalma gyümölcstelen

²⁷ Lk 16,13

marad. Az előbb még mindenkinek, a Nagy Közösség minden egyes tagjának javára váltak cselekedetei, mert isteni lélettől áthatott lélek, Istenre irányuló akarat művelte azokat. Ma minden erőfeszítése hiábavaló: a halott nem hasznos tagja többé a közösségnek s még a saját javára sem művelhet semmit, ami Isten szemében érték lehetne.

Elszakadt minden kötelék Isten és a lélek közt.

Még imája is élettelenül hull vissza a földre. Arra sem jó, hogy enyhülést, vigasztalást esdjen ki a testvérek számára, vagy saját bűnei bocsánatát elnyerje.

Csak egyetlen kötelék maradt, amely még odafűzi a fiút az Atyához: a hit, amelynek magvát a keresztség plántálta bele a lelkébe. Ez a kötelék továbbra is odakapcsolja Krisztus misztikus testéhez, de már csak mint béna testrészt, amelyben nem kering az élet.

Isten jelen van ugyan a bűnös lelkében is, ez azonban már nem élvezzi jelenlétének áldásait, hacsak hitére támaszkodva és Isten irgalmasságának indítására a tékozló fiú módjára oda nem lép Atyja elé és el nem nyeri tőle bűnei bocsánatát.

* * *

Félelmes hármasszövetsége ez az ellenségeknek! Tartsuk őket minél távolabb magunktól.

Legyünk éberek, összeszedettek, óvjuk, védelmezzük drága kincsünket.

Valljunk színt Krisztus mellett és visszavonhatatlanul szegődjünk az ő táborába.

El ne kövessük azt az örültséget, hogy megfosztani engedjük magunkat lelkünk isteni életétől.

Vagyis maradjunk termékeny vesszői az isteni szőlőtőnek; élő tagjai Krisztus misztikus testének.

Galileai példabeszéd

Ezt a szomorú történetet, az isteni életnek lassú vagy hirtelen halálát bennünk, szemléltetően vetítette rá lelkünkre egy evangéliumi példabeszéd. Emlékezzünk csak vissza rá.

Jusson eszünkbe: milyen sors várt arra a szegény kis búzaszemre, amelyet a magvető a hajnal ünnepélyes csendjében a földre kiszórt.

Egyik helyen nem fogadta magába a föld: kemény volt s szinte aszfaltszerűvé taposták a járókelők léptei.

Kissé odébb már behullott a mag a talajba. A föld itt laza volt, könnyen magába zárta és boldogan takarta el apró rögeivel. A búzaszem édes örömmel lapult meg földanya keblén, de mikor gyökereit kezdte nyújtogatni lefelé, riadtan eszmélt rá, hogy kemény kőszikla húzódik a termőföld vékony rétege alatt. Levelei kibújtak ugyan a felszínre, de jaj, tápláléka nem lévén, csakhamar elperzselték a nap forró sugarai.

A harmadik búzaszemecskének már jobb sors jutott osztályrészül. Jól felszántott, termékeny talajba került. Gyökerei mohón szívták magukba az anyaföld tejét s levelei vígan sütkéreztek a nap életadó fényében. Ámde vele egyszerre nagyra nőtt a földben pihenő konkoly is és megfojtotta, megölte a szépen fejlődő búzavetést.

* * *

Nemde, megértették a hasonlatot és ráismertek azokra a lelkekre, akikre nézve hiábavaló maradt az élet magvetése?

Az egyiknek az útját elzárja a bűn. Ezek a bűnös lelkek.

A másikba belehatol ugyan a kegyelem élete, de gyökerei nem találnak talajt, amelyből táplálkoznának. Ezek a felületes lelkek. Minden ténykedésük felszínes marad; befogadják ugyan az igazságot, de életerős táplálékot már nem tudnak nyújtani neki. El kell tehát sorvadnia.

A harmadik fajta talajban minden kellék megvan hozzá, hogy gazdag termést hozzon a belévetett mag: földje jó termőerőben, látszólag jól megmunkálva! Csak éppen azt nem látta a magvető, hogy a konkoly tavalyról behullott magva, gyökere is ott lapul a föld színe alatt és kikelvén, elfojtja a nemes magból kikelt vetést. A fegyelmezetlen lelkek ezek, akik nem tudnak a világgal szakítani és – két úrnak akarnak szolgálni.

* * *

Szerencsére, nagy szerencsére azonban vannak másféle lelkek is: összeszedettek és fegyelmezettek, akiknek áldozat a mindennapi kenyérük s szeretettel van tele a szívük. Akik figyelnek Krisztus szavára, akár a lelkük mélyéről, akár kívülről hangzik is feléjük a szózata.

Olyanok, akiket ha megtépáz is a kísértések vihara, szilárdan állják a helyüket s soha meg nem hátrálnak az ellenség támadásai előtt, amelyek – jól tudják ezt ők nagyon – nem is nekik, az ő személyüknek szólnak, de Annak, akinek ők csak elenyészően kicsinyke részecskéi s azok is akarnak mindig maradni: Krisztus misztikus testének alázatos, mindhalálíg engedelmes tagjai. Az ilyenek – úgy mondja a példabeszéd – harmincszoros, hatvanszoros, vagy akár százszoros termést fognak hozni.

Mint a szőlőtő életerős hajtásai, Krisztus testének eleven életet élő tagjai: csodálatosan gazdag gyümölcstermést fognak ezek a lelkek érlelni az örök életre.

Útkereszteződésnél

Láttuk, hogy a szentségek, mint megannyi sugarak, életünk központjára, arra irányulnak, hogy bennünk az isteni életet növeljék. Mintha csak mindmegannyi csatornák volnának, amelyek ebbe a központi ciszternába, lelkünkbe vezetik az élet vizét, Isten kegyelmeit.

Éppúgy a Szentírás is erre a központi gyűjtőlencsére: istengyermeki mivoltunkra irányítja legtöbb szavának tűzsugarait. Aki megérti ezt az alapvető igazságot, az előtt világossá lesznek az

Újszövetség legnehezebben megérthető pontjai is. Szent János evangéliumának misztikus lapjai, vagy Szent Pál levelei világosságot derítenek mindenre.

De minden látszat szerint a katolikus liturgiának sincs más célja, mint hogy minél tökéletesebben megismertesse velünk Azt, akit követendő példaképnek állított elénk Isten. Az egyházi év hosszú ünnepsorozata véges-végig Krisztusba kapcsolódik, akár közvetlenül, Őt magát ünnepeve, akár közvetve, szentjein keresztül, akik mind az Ő misztikus testének a tagjai. És a katolikus istentisztelet csodaszép imái is, akár a Kálvária mindennap megújuló drámáját ölelik át, akár a szentségek kiszolgáltatását kísérik, szüntelenül a kegyelem ama csodájáról beszélnek, amely – ha mi is úgy akarjuk – napról-napra hasonlóbbá tesz bennünket isteni példaképünkhöz.

Végezetül – és mi éppen ennél az utolsó útkereszteződésnél szeretnénk egy kissé hosszabban megállni – vegyük más oldalról is szemügyre Krisztus misztikus testének dogmáját, azt a tanítást, amely mintegy életet sugárzó központja, ősforrása minden keresztény erénynek. Krisztussal való egybeolvadásunk – mondtuk ezt már fentebb is – nem csupán egyesítő, de életet adó, átformáló kötelék is. Az az élet, amely bennünk kering, kell, hogy egyre erőteljesebbé legyen, virágba boruljon és gazdag gyümölcstermést hozzon: hogy zamatos szőlőfürtök csüngjenek a szőlővesszőn, értékes cselekedetek jelezzék a test minden tagjának földi útját. Vagyis: lelkünk természetfölötti életképességének a fokmérője: az erények, amelyeket gyakorlunk.

Szerencsére ezeknek az erényeknek a gyakorlását hatványozottan megkönnyíti az a tudat, hogy Krisztus testének tartozékai vagyunk. Amilyen mértékben erősödik bennünk e meggyőződés; olyan mértékben haladunk előbbre az erényéletben.

És ez az az útkereszteződés, amelyről az imént azt mondtuk, hogy szeretnénk mellette egy kissé hosszabban megállni.

Álljunk hát meg és nézzünk kissé a dolgok mélyére: miért könnyebb az erényeket gyakorolnom, ha Krisztus testének tagja vagyok?

* * *

A HITET. Amint egyszer rájöttem, hogy Krisztus misztikus testének tagja vagyok, lehetetlen, hogy másképp gondolkodjam, érezzek, vagy akarjak, mint ahogyan Krisztus, a Fej gondolkodik, érez vagy akar. A test: egységes egész, amelyet egy gondolat irányít, egy szív éltet. Esztelen, aki ki akarná vonni magát e központi befolyás alól. Vagy látott-e már valaki olyan testrészt, amely önállósítani akarta volna magát a fej akaratával szemben?

Ha pedig tudom, hogy bennem lakik a Szentháromság, milyen meghitt életközösségben élek vele! Nincs szükségem illemkódexre, sem a „művelt társalgóra”, ha beszélgetni kívánok vele, de mondom, amit a szívem diktál s bizalmas közvetlenséggel panaszlom el neki bajaimat, mondom el örömeimet s kimondhatatlanul boldog vagyok abban a tudatban, hogy minden percben benyithatok hozzá rövidke látogatásra, hacsak annyi időre is, amíg elmondom neki, hogy szeretem.

És főképp akkor, mikor nehézség zúdul rám: gond, kísértés, bukás, sikertelenség, megaláztatás. Ezek az ellenfelek, amelyek tegnap még földre hengerelték a lelkemet, ma már bátorítóan biztatnak: simuljak oda Isten akaratához! Akadályokból segítő eszközökké lesznek és alkalmat adnak rá, hogy teljes önátadással Istenem karjába, szívére vessem magam.

A hit szellemének ilyen módon könnyűvé vált gyakorlása mindegyre tágabb teret nyit lelkem életében Krisztus számára, rásegít, hogy teljesen belemerüljek s magam mindegyre inkább háttérbe vonuljak, hogy Ő növekedhessék. Vagyis, hogy valóra váljanak bennem Szent Pál szavai: *Élek én, de már nem én élek, hanem Krisztus él bennem.*

A REMÉNYT. Istennel a minden kegyelmek forrása költözött be lelkünkbe, mindazoknak a kegyelmeknek, amelyekre szükségünk van, hogy ránk bízott küldetésünket elvégezzük s vele lelkünkbe plántálódott annak az isteni életnek a csírája is, amely ránk vár. Kegyelem ezen a világon, örök dicsőség a másokban: íme, ezt ígéri nekünk a remény.

A SZERETETET. A hit világosságánál felismerem minden emberben a testvért: Krisztus misztikus testének valódi vagy lehetséges tagját. Akkor pedig hogyan merném bármi módon is bántani őket, megtagadni tőlük a mindennapi bocsánatot? Hogyan tehetném meg, hogy gyengéd szeretettel ne vegyem őket körül, hogy szolgálatukra ne legyek, amiben csak lehet? Hogyan merném az egyenlenség magvát elhinteni köztük, szakadást felidézni hibáik, fogyatékoságaik feltárásával? – „*Én Apollóé vagyok!*” – „*Én Kéfése!*” – kiabálták egykor a korintusi egyház keresztyenyei. A nagy Szent Pál leintette őket: „*Ketté lehet-e szakítani Krisztust?*”

Ha az evangéliumi törvény második parancsa: „*Szeresd felebarátodat, mint önmagadat*”, Urunk szavai szerint egyenlő értékű az elsővel: „*Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes elmédből, teljes szívedből, minden erődből*”, az azt jelenti, hogy a kettő tulajdonképpen egyet jelent, hogy a második az elsőnek természetes kiegészítése. A felebarát nem más, mint a nélkülözö, szenvedő, elhagyott, tudatlan, tehetetlen Krisztus, aki tőlünk várja, hogy megsegítsük és pedig haladék nélkül, legjobb tehetségünk szerint.

AZ APOSTOLI SZELLEMET. Mindnyájan kaptunk, tehát mindnyájan kötelesek vagyunk adni is, figyelmeztet bennünket XI. Pius pápa szava. Részesei vagyunk a közösség hozományának, táplálkozunk a búcsúk kincseiből, testvéreink érdemeiből, küzdelmeinkben segítségünkre vannak az ő imáik, áldozatos jócselekedeteik és nekünk nem volna kötelességünk, hogy a magunk részéről mi is segítsük, tápláljuk, gazdagítsuk testvéreinket, Krisztus testének többi tagjait?

Lelkem nem lehet végállomása Isten ajándékainak, a kegyelem áradata nem juthat zsákutcába, mikor hozzám ér; kell, hogy tovább keringjen, áradjon a misztikus test egész érhálózatán végig, sőt azon túl is, azokhoz, akik kívül állva az én áldozataimtól, imáimtól várják hogy az isteni közösségbe felvétessenek. Nem szabad, hogy ez az életáramlás a mi mulasztásunkból csak egy percre is meglassúdjék.

AZ ALÁZATOSSÁGOT. Hogyan merné felmagasztalni magát valaki, akinek a feje töviskoronát visel? Hogyan tulajdoníthatna magának érdemet, aki tudja, hogy egyszerű testrészt, csak a fej gondolatait hajtja végre, az ő akaratának engedelmeskedik?

A TISZTASÁGOT. Beszennyezhetné-e önmagát, vagy beszennyezhetne-e másokat, aki nem felejt el, amit Szent Pál mondott hogy testünk a Szentlélek temploma és hogy Krisztus testének tagjai vagyunk? Ki venné a szívére, hogy méltatlan célokra használja fel ezt a szentélyt, vagy Krisztus testének tagjait?

A TŰRELMET. Idézzük emlékezetünkbe az Apostol megdöbbentő szavát: „*Beteljesítem magamban, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik*”. Íme: a szenvedés misztériumának kulcsa. A keresztény türelem meghajlik, elfogad, sőt mosolyog is. Készséggel nyugszik meg, mert tudja, hogy mint Krisztus fájó testrészenek, ki kell vennie a maga részét a megváltás nagy művéből. A betegség, a tolócsúsi, a karosszék, az operálóasztal: mindmegannyi mellékállomása a Kálváriának; kétség sem fér hozzá. „*Jézus halálküzdeme a világ végéig tart*”, írja fenséges elgondolással Pascal. Igen: tovább folyik ez a halálküzdelem, folytatódik a megváltás nagy műve a keresztrefeszített tagok szenvedésében, betegségében, gyászában, megpróbáltatásaiban, kemény kötelességteljesítésében, testi-lelki küzdelmeiben. Ne aludjunk hát, amint aludtak a tanítványok, amíg Mesterük vért izzadt!

Nincs olyan szürke állapotbeli kötelesség, amelynek öröktől tartó elgondolásában szerepet nem szánt volna Isten és amelynek az útján örök boldogságát meg nem szerezhetné a lélek. A legszerényebb szervnek is megvan a maga rendeltetése az emberi testben és pedig ott, azon a helyen, amelyet a Teremtő a számára kijelölt és abban az időben, amikor közreműködése szükségessé válik. Ezt a helyet csak ő töltheti be és senki, semmi más. Az Isten által kiosztott szerepeket nem lehet összezsereberélni. Megszívlelendő tanulság rejlik ebben az igazságban a számunkra, Krisztus testének tagjai számára. Ebben a testben nincsenek felesleges szervek, kihagyható szerepek: itt minden szólamnak szüksége van a maga megjátszójára. Az egyiknek ez a feladata, a másiknak amaz s hogy hiányos ne legyen az összhang, vagy hogy teljes harmóniában domboruljon ki a Szerző elgondolása, okvetlenül szükséges, hogy minden szereplő, az utolsó kis kellékes is, a maga helyén legyen és becsülettel végezze a feladatot, amelyet rábíztak.

Leendő papokról, szerzetesekről szokták mondani: saját szolgálatára választotta ki Isten. Hivatása van.

Minden kereszténynek megvan a maga hivatása, mindenkit szolgálatára hívott meg az Úr. Arra, hogy betöltse helyét Krisztus misztikus testének az együttesében. Hogy hol jelöltetett ki számára ez a hely: az előtérben, valamely magas pozícióban vagy a pincelakás odújában, miniszteri bársonyszékben vagy a bánya mélyén, írógép vagy betegség mellett-e, az teljesen mindegy. Számításba csak egyetlen kérdés jön itt: ki *hogyan* töltötte be a helyét?

* * *

Ráadásul az is kötelessége minden testrésznek, – amint ezt már mondtuk is, – hogy minél tökéletesebben kialakítsa magában Krisztus képét.

Hogy a ciboriumok szentségtartókká legyenek.

Hogy a szívek mélyén lakozó Isten képe minél felismerhetőbbé váljék a mindennapi életben is Isten Fiainak arculatán és magatartásán.

„*Mindenben gazdagok lehettek Ő benne*”.²⁸

Szent Pál nem győzi elég mélyen belevésni ezt az intelmet az első keresztények szívébe. Multimilliomosok vagyunk Krisztusban. Isten, aki a lelkünkben lakik, magával hozta kincseinek minden gazdagságát.

Mit kezdünk vele? Talán elássuk? Vagy hármassal lakat alá zárjuk? Vagy ne törődünk vele és ne is mérítsünk belőle soha?

A kincset nem elég biztonságba helyeznünk, de hasznosítanunk, gyarapítanunk is kell.

Azt már megbeszéltük: kik ellen kell megvédenünk a kincsünket.

Azt is tudjuk: hogyan kell gyarapítanunk.

Most még csak a hasznosításáról beszéljünk egy kissé.

²⁸ 1Kor 1,5

* * *

Keresztény hitünk tanítása szerint a gazdagság nem öncél és a fősvények nem lesznek részesei az örök boldogságnak.

De nem is azoknak a kizárólagos tulajdona, akik birtokolják; akik önző módon csak a maguk céljaira használják a földi javakat, amelyeket az élet nekik juttatott: nem mennek be Isten országába.

Mert a földi javak arravalók, hogy miután kivettük, s akár bőségesen is kivettük belőlük a magunk részét, azoknak is juttassunk belőlük, akik szűkséget szenvednek.

Már pedig hol az az ember, akinek szüksége nem volna rá, hogy eljöjjön és lehajoljon hozzá valamely keresztény képében – Jézus, jóságának, életörömeinek, alázatosságának, önfeláldozásának, világosságának, erejének minden kincsével, gazdagságával.

Az isteni Munkás

Vették-e már a Szentlelket? – kérdezte az efezusi fiatal kereszténység híveitől Szent Pál, mikor Kis-Ázsia partjain kikötött.

– *A Szentlelket? Ki az?* – kérdezték csodálkozva az újkeresztények. – *Mi még soha sem hallottunk róla beszélni.*

A mai keresztények közül is hányan, de hányan adhatnák teljes joggal ugyanezt a választ. Annyit ugyan tudnak már, hogy van Szentlélek; de a gyakorlatban, a keresztvetésen kívül, amikor mégis csak kimondják a nevét, bizony úgy tesznek, mintha sohasem hallottak volna beszélni róla. Egy kicsit ugyan foglalkoztak vele akkor, mikor a bérházukra készültek, de azután, hogy a püspök megkente homlokukat a szentelt olajjal, soha többé még csak nem is gondoltak rá, a jelenlétére, a működésére és engedték, hogy sűrű ködbe vesszen az emléke.

Pedig ő Krisztus misztikus Testének az éltető Lelke. Ő tartja működésben ezt a titokzatos életet, Ő oltalmazza, erősíti s gondja van rá, hogy a szellem, amely élteti, a régi maradjon s mégse évvüljön el soha.

Az Atya megteremtette, a Fiú megváltotta a világot.

A Szentlélek, akinek a másik két isteni Személy átengedte azt az örömet, hogy a lelkek világának munkálója legyen, gondjaiba veszi ezt a bűn romboló hatása következtében eredeti szépségében megfogyatkozott világot, a megváltás minden gazdag gyümölcsével együtt és lassan, bölcs türelemmel azon dolgozik, hogy eredeti szépségében állítsa helyre a bűn által megzavart világrendet.

A lelkek fáradhatatlan gyógyítója Ő. Azoknak az erényeknek a segítségével, amelyek a kereszttségben az új ember lelkébe beleöntettek, az egyén természetes adottságainak, továbbá az Ő hét ajándékának segítségével, amelyek – mint megannyi erőforrások – acélosan hajlékonyá nemesítik képességeinket, valamint az egész teremtés felhasználásával, amely az Ő mindent megújító lehelletére megszűnik akadályá, kísértéssé lenni és eredeti rendeltetéséhez tér vissza: mindeme segédeszközök felhasználásával szüntelenül azon dolgozik a Szentlélek, hogy mindent megújítson Krisztusban.

Ismételjük: ha a Megváltó a feje a misztikus Testnek, a keresztények pedig, tartozzanak bár a küzdő, a szenvedő vagy a megdicsőült Egyházhoz, annak a testrészei, Ő, a Szentlélek az éltető ereje, a lelke az egész szervezetnek.

* * *

Annak az emlékezetes pünkösdsnek a reggelén remek mestervágással mutatkozott be a Szentlélek a világnak. Lába előtt, az utolsó vacsora termének magas boltívei alatt szorongott a szegény, születő Egyház: alig 120 ember: apostolok, tanítványok. Mindmegannyi megfélemlített, reszkető, tompa lélek.

Nem is olyan régen, valamennyien szétrebbentek a Mester oldala mellől az első jelére a közeledő veszélynek.

Néhány órával a megváltás nagy drámájának megindulása előtt, még azon vitakoztak: kit illet az elsőbbség? A feltámadás reggelén pedig még mindig az volt az álmuk, hogy földi birodalmat alapít Mesterük és abban nagy méltóságokat tartogat számukra: tanítványai számára.

Valóban: önzőbb, gyávább, szűkebb látókörű társaságot, mint amilyenek ők voltak, már elképzelni is nehéz volna.

De íme: leszáll rájuk a Lélek és egy csapásra átformálja őket – mindenkorra. Egyszerre megértettek mindent. Nem félnek többé semmitől és készek mindent odaáldozni azért, hogy mindenki megértse Jézust.

Csakugyan: szépnek szép munka volt ez!

* * *

A századok folyamán ugyanígy dolgozik az isteni Munkás, csakhogy csendben, feltűnés nélkül.

Tüzes lelke nem engedi elnehezülni a rábizott Misztikus Testet, amelyet éltet, mert az a küldetése, hogy továbbfejlesztésén dolgozzék.

Munkája soha egy percre sem szünetel.

Ma az evangéliumnak hol ezt, hol amazt a lapját kelti életre emberekben, akiket mi szenteknek nevezünk s akik gyönyörű példaképei a Krisztushoz való áthasonulásnak.

Holnap tüzes lángot gyújt fel pápák vagy nagy apostolok lelkében, égő vágyat, hogy a világ legszélsőbb végei is beleolvastassanak Krisztus Testének egységébe.

A századok folyamán zsinatról-zsinatra csiszolja, tökéletesíti a szellemet, amely ezt a Testet élteti és megvédi

olyan áramlatoktól, amelyek romlását okozhatnák.

Ő tartja kezében az Egyház kormányrúdját és sértetlenül viszi hajóját szirteken, aknákon, üldözéseken, ellenséges eszmeáramlatokon keresztül.

Az Egyház karitatív munkája nyomortanyákon, betegágyak mellett, katedrákon mindennél hangosabban hirdeti a szellem isteni erejét, amely azt élteti és több kívülálló lelket vonz a Test egységébe, mint akár a legkiválóbb hitszónokok tanításai.

Hogy pedig tevékenységre serkentse és álomba merülni ne hagyja a mindennapok egyformaságában ezt a gondjaira bízott Testet, időnkint új áramlatokat bocsát annak vérkeringésébe a Lélek. A legutóbbi negyven év alatt legalább öt ilyen mélyreható, mindent felfrissítő áramlatról tudnánk beszámolni. Ezek: az Eucharistia kultuszának előtérbe állítása, a liturgikus gondolat, a keresztény módon viselt szenvedés megszervezése és csatasorba állítása, a missziók ügyének népszerűsítése és végül az Actio Catholica.

Fáradhatatlan isteni Munkásunknak ezt az utolsó kezdeményezését vajon ki nem ismerné? És azt a széles munkateret, amelyet felölel? Világi erőket képez ki és állít segítőtársul az egyháziak oldala mellé, bennszülött papságot nevel a missziós országokban, ahol azok hasonlíthatatlanul könnyebben hozzáférnek a lelkekhez, mint a bizalmatlanul fogadott idegenek. Ki kételkednék benne, hogy ez a két alapgondolat, amely alkalmas rá, hogy a maga ezernyi megnyilvánulásában megváltoztassa a föld színét, szintén a Szentlélek fáradhatatlan tevékenységének a szülötte?

* * *

És ki kételkednék abban, hogy ugyanilyen tevékenységet fejt ki Ő a lelkünk mélyén is?

Hogy szabad akaratunk van, az bizonyos.

De nem kevésbé bizonyos az is, hogy rajtunk kívülálló erő szabja meg az életünk irányát.

Hogy ezt teljesen megértsük, ahhoz csakúgy, mint sok más misztikum megértéséhez is, az örökkévalóság világosságára lesz szükségünk, de azért hibáznánk, ha addig is kételkedni akarnánk ebben az igazságban.

Magam határozok a tetteim felől, magam vagyok értük felelős. De ugyanakkor – és főképp, ha már némi távlatból nézem a dolgokat – megértem, ráébredek, hogy nagyrészt csak eszköz voltam valamely akaratnak a szolgálatában, amely azonban eredetileg nem az én akaratom. Úgy érzem, mintha titokzatos erő tartaná kézben a fonalakat, amelyek az akaratomat mozgatják, még pedig mindig ugyanabban az irányban, ugyanannak a célnak a szolgálatában, akár még bűneim felhasználásával is. Megértem, hogy maga a teljes Krisztus áll e két energia: a szegényes kis emberi erő és Isten ellenállhatatlan erejének kereszteződésénél, várva a fejleményeket: saját akaratomnak az isteni akaratba való beleolvadását.

Életem folyását minden részletével előre megrajzolta, elrendezte Isten. Olyan tervrajz ez, amelynek szemléelője és szereplője is vagyok egyúttal. Minél előbbre haladok a korban, minél jobban lehiggad a gondolkodásom, annál tisztábban látom ezt s valószínű, hogy majd halálom óráján fogom csak teljes egészében áttekinteni az események egymásbafonódásának, a „véletleneknek” azt az együttesét, amely az életem folyását meghatározta.

Milyen különös véletlen! – kiált fel közülünk ez is meg amaz is, mikor rádöbben, hogy a kellő időben, a megfelelő végszóra belenyúl az élete folyásába egy esemény, egy ember, egy semmiség és kisebb vagy nagyobb mértékben új irányt szab neki.

Sok ilyen véletlen van a világon, át meg át van szöve vele az életünk.

Ha egyszer történik körülöttünk valamely „véletlen” fordulat, ám nevezzük véletlennek.

Másodszor, harmadszor már gondolkodóba ejt bennünket.

A tizediket, a századikat már nem tudjuk megmagyarázni. Kezdjük megérteni, hogy tervszerűség játszik bele a történesekbe és egy olyan kéz, amely nem a mi kezünk, fordít időnkint egyet a kormányunk kerekén.

A baj csak az, hogy rettenetesen bele vagyunk gabalyodva a világba, minden gondolatunkkal abban élünk és nem vesszük észre, hogy Isten keze állítja utunkba ezeket a kis csapdákat. De vonuljunk csak vissza egy kissé a lelkünk magányába és vegyük csendben szemügyre ezeknek a boszorkányos „véletleneknek” a sorát: bizonyos, hogy a meglepetés kiáltása fog feltörni a szívünkől. Ráeszmélünk a valóságra: másvalaki is lakik a lelkemben, valaki, aki helyettem is akar és intézkedik. Ketten vagyunk!

Igen: ketten vagyunk és kettőnk közül nem az a tevékenyebb, nem az végzi a munka nagyobbik felét, akiről eddig gondoltuk, de a „Másik”.

Az Ő műve, hogy kezembe került az az olvasmány, amely üdvös gondolatokkal gazdagította a lelkemet, Ő vezette utamba azt az egyént, akinek a példáján felbuzdultam. Ő rejtőzik ama szavak, ama képek mögött, amelyek megrázólag hatottak rám, Ő idézi fel azokat az emlékeket, álmokat, amelyek az éjszakáimat benépesítik, a fájdalmakat, amelyek bennem a mulandóság tudatát ébren tartják. Ő: a Másik, az Isten Lehellete, a Szentlélek, aki mindent felhasznál, az egész teremtést, amelynek gyeplőit Ő tartja kezében, a kegyelmek gazdagságát, amelynek csiráit ő ültette bele lelkünkbe a keresztség szentségében s azóta is őrzi, gyarapítja bennünk eme kincseket a szentségek által, hogy elérhessük végső célunkat és minél szorosabban belenőhessünk Annak misztikus Testébe, aki, a történelemnek egy napján tőle vett életet a Szűz szeplőtelen ölében.

* * *

*A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, akit az Atya az én nevemben küld, az majd megtanít titeket mindenre,*²⁹ ígérte Jézus tanítványainak, mielőtt elhagyta volna őket.

Mindenre, de mindenre.

Kezdeményező buzgóságra, erőfeszítésre, forró vágyódásra, részvétre az emberi nyomorúsággal, elnézésre a tévedésekkel szemben, emésztő apostoli hévre, hogy minél inkább terjedjen az Isten országa és annak a módjára és eszközeire, hogy mindenki megismerje Krisztust és mindenki Őt vallja Urának, Istenének.

Megtanít Ő minket mindezekre.

Mitévők legyünk tehát?

Hívjuk Őt magunkhoz imáinkkal.

Figyeljük sugallatait összeszedettségben.

S kövessük mindenüvé, nagylelkűen.

²⁹ Jn 14,25-26

A Fej és a tagok Édesanyja

Az isteni élet, amely visszaad bennünket eredeti rendeltetésünknek; amelyet a mi Urunk olyan nagy bőkezűséggel önt lelkünkbe szentségei útján és amelyet példájával elibénk élt földi pályafutása idején, jól tudjuk, hogy ezt az életet Krisztus, a mi testvérünk érdemelte ki számunkra kínszenvedésével és halálával.

És tudjuk azt is, hogy megváltói működésének minden állomásán ott állt mellette, áldozataival szorosban egybeforrva, Mária, az Édesanyja.

Ez evangéliumi valóság.

* * *

Belevonta őt Jézus világot megváltó művébe már a megtestesülés alkalmával: tőle, az ő beleegyezésétől tette függővé, hogy testet öltön-e magára. Ez a test pedig és a vér, amely azt éltette, Szűz Mária testéből, az ő véreből való volt.

Együtt éltek harminc éven keresztül a kispolgári szegénység, a nélkülözésekből összetett munkás élet fáradalmait Názáretben.

Együtt járták Judea, Szamaria, Galilea rögös útjait a nyilvános élet nehéz három esztendején át. Mária itt is mindig a nyomában járt, szerényen, a háttérből gondoskodva róla, amennyire lehetett, hogy Fia semmiben hiányt ne lásson.

Első csodáját is az ő kérésére művelte Jézus a galileai Kánában. Az ő részvevő anyai szívének könyörgésére nyilvánította ki isteni hatalmát, amelynek láttán megrendült lélekkel hittek benne tanítványai.

De mellette volt – és főképp itt volt mellette a kínszenvedés, a Kálvária útján s a Kereszt alatt is és végigszenvedte, az anyai szeretet mélységes érzelmeiben hatványra emelve Fiának minden testi és lelki gyötrelmét. Ki írja le Mária szívének kimondhatatlan fájdalmát Nagycsütörtök éjjelén, amikor tudta, hogy Fia a gonoszok kezébe került? Ki érti meg, mit szenvedett, mikor egy útfordulónál szemtől-szemben találta magát vele és meglátta annak elcsúfított arcát, vérrel aláfutott szemeit, elgyötört, ostorcsapások vérző nyomaival borított alakját, amely nagy gyengeségében már csak imbolygó léptekkel cipelte a vállára tett keresztet? Ki nem nézne mélységes megrendüléssel az Anya után, amint Fia nyomában lépdel fel a Kálváriára, hogy ott vele együtt mutassa be, a Kereszt tövében állva, a világot megváltó Nagy Áldozatot?

S vajon utána tudja-e érezni valaki az Anya lelkének metsző fájdalmát, mikor este, amidőn már minden beteljesedett, gyermekének kihűlt holttestét az ölébe fektették?

Valóban: véráldozata árán váltott meg bennünket a második isteni Személy, a Fiú, de áldozatul kiontott vérébe belevegyültek az Édesanya könnyei is!

Mielőtt pedig meghalt volna, nemcsak Anyját bízta Jézus kedves tanítványának, Jánosnak a gondjaira, de hogy elárvult anyai szívet megvigasztalja, János személyében minket mindnyájunkat is Máriának adott, hogy Anyánk legyen, mi meg a gyermekei legyünk. Mintha csak azt mondta volna neki: „Én többé nem lehetek nálad, de szeresd helyettem ezeket, akiket most az anyai szíved szeretetére bízok.”

Az evangéliumból vettük ezeket a történelmi igazságokat.

Ismételjük: Jézus belevonta Édesanyját megváltói küldetésének minden munkájába, fáradalmába, megaláztatásába, szenvedésébe, amelynek királyi gyümölcse: a bűn hatalmából visszaváltott ember, aki immár újra fogadott fiává lett az Istennek.

* * *

Kérdezzük már most:

Feltételezhető-e, hogy küldetésének befejeztével elejtse Jézus Máriát és hogy részt ne adjon a lelkek üdvének további munkálásából annak, aki megváltásuk kemény munkájában olyan tevékeny részt vett? Hogy ne őreá, az ő anyai kezére bízna azoknak a végtelen kegyelemkincseknek a kiosztását, amelyeket kettesben, együtt szereztek meg számunkra, a lelkünk számára Palesztinában, kétezer évvel ezelőtt? Hogy azt a gyöngyöt, amelyet ők ketten hoztak fel – ők tudják, mennyi áldozat árán – a tengerfenék iszapjából, ne az Erős Asszony, az Édesanya vegye őrizetbe, hogy ne az ő keze simogassa, óvja minden sérüléstől annak áttetszően gyengéd szépségét?

Nem. A felemelkedés is a bukás külső körülményei szerint történik.

Egy emberpár kergetett bennünket a romlásba: Ádám és Éva. Az első férfi és az első asszony. Egy másik emberpár: az Istenember és a Nagyasszony, az Édesanyja pedig ismét felemeltek bennünket.

Mária a kereszt fája alatt tetőzte be a maga áldozatát azért a bűnért, amelyet Éva a jó és gonosz tudásának fája alatt elkövetett; a Szűz „igen-je”, amelyet a megtestesülés éjszakáján kimondott s az azt követő többi „igen”, egészen a Kálvária áldozatáig, kiegyenlíti azt az „igent”, amelyet az emberiség ősanja adott feleletül a kísértőnek az Éden kertjében.

Tehát: egy emberpár váltott meg bennünket és teszi ezt továbbra is szüntelenül.

Bossuet szavaival így fejezzük ki ezt a gondolatot:

Szűz Mária anyai könyörülete hozzájárult megváltásunkhoz a Megtestesülés misztériumában és hozzá fog járulni mindvégig minden egyéb vonatkozásban.

* * *

Értsük meg ezt jól.

Jézus Krisztus, miután megváltói munkájában társul szegődtette maga mellé szűzi Édesanyját, most, mennyei dicsőségében őreá bízta végtelen értékű kegyelemkincseinek kiosztását és őt tette meg második közbenjárónak saját maga – az első közbenjáró – és az emberek közt.

A Király, a Mester, mikor ráruházta Anyjára felelősségének egy részét, megadta neki a lehetőséget, a hatalmat is hozzá, hogy feladatának megfeleljen. Mária, amikor a Kálváriáról lejött, már Anyja volt azoknak, akik Fiának misztikus Testét fogják képezni: illő tehát, hogy Fia pedig megadja neki a módot rá, hogy e világraszóló anyaság kötelmeinek meg is felelhessen kiváltságos, felmérhetetlenül nagy hatalmak gyakorlásával a kegyelmek világában.

És Mária gyakorolja is hatalmát; tud élni vele. Elsősülötte remekmű volt: szeretné, ha a többiek is azzá lennének.

Vajon mi az, amit ő meg nem tehetne? Hatalma szinte kimeríthetetlen. Kezének egyetlen kérő mozdulatára, szemének esdő tekintetére mindent megad neki a Fia, Jézus. Gondoljunk csak Kánára: eleinte úgy tett Jézus, mintha hallatlanná akarná tenni anyja kérését, de végül mégis csak csodát tett a kedvéért: életének első csodáját.

Megértjük ugye ezek után, hogy egy egyházatya ezt a nevet adta Máriának: „a könyörgő mindenhatóság.”

* * *

Mit késünk tehát odaadni magunkat neki, a Szűzanyának, aki vágyódva várja, hogy bűbajos művészetével, határtalan hatalmával átalakíthasson bennünket Fia képére és hasonlatosságára?

Ne fosszuk meg ettől az örömétől. Legyünk engedelmes eszközök a kezében.

Az isteni Áldozat

Hetenkint egyszer, vasárnap, vagy ha ideje engedi, akár mindennap is, egyedülállóan nagyszerű élményben van része a keresztény léleknek. Olyan drámában játszhatik szerepet – a szentmisében – amely nem szünetel soha, sem éjjel, sem nappal.

Ha van a napnak mozzanata, amely megerősíti lelkünkben azt a tudatot, hogy Isten fiai, Krisztus testének tagjai vagyunk, akiknek a homlokán ott ég a kiválasztottság jele: bizonyára a szentmise órája az és az a szerep, amelyet abban mi is betöltünk. És ha van olyan cselekmény, amelyben a maga tökéletességében szemlélhetjük a teljes Krisztust: a Főt és a tagokat, és Krisztusnak a maga hármas elágazásában is egységes Egyházát, az megint csak a szentmise lehet, amelyben Krisztus, mint főpap és élő Kenyér feláldozza magát Atyjának.

* * *

Sajnos, ebben a mi elkereszténytelenedett világunkban már századok óta elhalványodott ennek a nagy misztériumnak a valódi értelme. A keresztények háromnegyede számára nem jelent mást, mint hetenkint egyszer egy unalmas félórát, amely alatt szórakozottan lapozgatnak a misszáléjukban, napi gondjaikat forgatják fejükben, az aznapi ebédre gondolnak, vagy a délutáni kirándulásra. Közben gépiesen letérdelnek, vagy felállnak, sőt imádkoznak is egy kissé, csak persze rosszul, önző módon.

A szentély és a hívek közt nincs semmi kapcsolat. Amíg a pap misézik, fagypont körül mozog a hívek lelke. Nem jut el hozzájuk az az áramlat, amely fölmelegítené őket.

Az embernek szinte az a benyomása, mintha mindmegannyi vakok, siketek, némák és bénák vennének részt a szentmisén.

A szemük nyitva van, de nem értik meg a szertartások nagyszerűségét, amelyek az oltáron lefolynak.

A fülek hallják a megszentelt liturgikus szavakat, csak a jelentésüket nem fogják fel.

A testek gépiesen meg-megmozdulnak, felállnak vagy letérdelnek; de hogy miért? Azt nagyon kevesen tudnák megmondani.

És az ajkak? Jaj, nagyon ritkán nyílnak olyan szavakra, amelyeket, mint az áldozat résztvevőitől, a szerepük megkívánna tőlük.

Azzal sem sokat törődnek, hogy időben odaérkeznek-e a szentmisére s csak az a gondjuk, hogy minél előbb kimehessenek a templomból.

Míg gyermekek vagyunk, elvisznek bennünket misére. Mint felnőttek, elmegyünk, mert ez a szokás. De vajon hol vannak azok, akik maguk is mondják, tudatosan imádkozzák a miséjüket?

* * *

Pedig éppen ez az együttműködés a szent áldozatban az, amit Isten megkíván tőlünk: a szentmisében nem szabad, hogy pusztá jelenlevők, szemlélők legyünk. Ne is legyünk soha azok, de igenis: legyünk benne tényleges szereplők. Ehhez a drámához nekünk is közünk van: nekünk is megvan benne a nekünk szánt szerepünk és nem lesz soha tökéletes annak az előadása, ha mi csak félig-meddig, vagy egyáltalán nem játszunk meg benne a magunk szerepét.

Az oltáron, a kezdet megalázkodó bűnvallomása, majd a Kyrrie könyörgése, a Glória istendicsőítése, a szentlecke és az evangélium kettős tanítása után felajánlja magát Krisztus a pap keze által Atyjának engesztelő áldozatul.

A megváltás nagy műve szünet nélkül folyik tovább.

A nap minden órájában, a föld egész felületén Kálváriává alakul át valamely oltár, amelyen Krisztus misztikus módon felajánlja a kenyér és bor színe alatt saját testét és véréát, azzal a szándékkal, hogy lelkünk javára megsokszorozza a megváltás kincseit, amelyeket annak számára ez az áldozat kiérdemel.

És ki által akarja ez a Nagy Áldozat, hogy az Atyának felajánltassék?

Elsősorban természetesen a pap által, aki közvetítő Isten és az emberek közt, Isten helyettese, ráruházott nagy hatalom hordozója, de ki kell vennie részét az áldozatból a teljes Egyháznak: külön-külön minden hívőnek is.

A liturgikus szövegek földre nem magyarázható világossággal értetik ezt meg. A pap, a felajánlás kivételével a szentmise egész folyamán többes számban beszél: a saját és a híveknek nevében. Bossuet érdekesen részletezi ezt a kérdést:

Mindnyájan együtt ajánljuk fel a szentmásit a pappal, beleegyezünk mindenbe, amit az mond vagy amit tesz. És mit mond?

– Imádkozzatok, testvéreim, hogy áldozatom, amely a tietek is, kedves legyen a mi Urunk Istenünk előtt.

És mit felelünk mi erre?

– Fogadja el az Úr kezdeből...

Ugyan mit?

– ...a mi áldozatunkat és a tiedet. És mit mond erre a pap?

– Emlékezzél meg szolgálóidról, akikért neked felajánljuk...

– Ez minden? Nem. Hozzáteszi:

– ...vagy akik neked felajánlják ezt az áldozatot.

* * *

A keresztények a szentmisében együtt mutatják be a Kálvária nagy áldozatát a pappal.

Ami az oltáron felajánltatik, ami ott feláldozásra kerül, az maga Krisztus. Ám nem csupán a Szentháromság második Személye, a testté lett Ige áldoztatik fel, de a teljes Krisztus.

Nem csupán a Fő, de a tagok is. Nemcsak az elsőszülött, de a fogadott fiak is.

Nemcsak Ő maga, de vele mi is, mindnyájan.

A paténára odahelyezzük az ostya mellé a Szentlélek által megszentelt saját magunkat; a kehelyben odavegyítjük a borhoz az emberségünket, amelyet a vízcsepp jelképez, amelyet a pap a bor közé önt.

A templomba menve, tudnia kell minden kereszténynek, hogy a szentmisében Krisztust fogja feláldozni, de az egész Krisztust: Őt magát és vele minket, többieket is, misztikus Testének minden tagját.

A pap, aki a misét bemutatja, nem *helyettesíti* a híveket; neki az a hivatása, hogy közvetítse, Istenhez juttassa azt az áldozatot, amelyet azok felajánlanak. Mert, ismételjük: a legszegényebb keresztény is – akár mint maga Jézus vagy az áldozatot bemutató pap – áldozat is és pap is.

Mekkora megtiszteltetés!

Milyen nagyszerű felemelése a mindennapi élet prózájának!

Valóban: amint Krisztus az oltáron földi életének teljességét ajánlja fel áldozatul: a betlehemi jászol hidegét, Názáret kemény munkáját, nélkülözéseit, a nyilvános élet három évének fáradalmait, Getszemani gyötrődését, a Kálvária szörnyűségeit, éppen úgy a szegény munkás is, aki szerszámai fölé hajolva verejtékezik, a háziasszony, aki házimunkáit elvégezve, a foltozó kosara mellett ül, a betegápoló nővér, aki a betegek körül teljesít nehéz szolgálatot és a kis kifutófiú csakúgy, mint az államférfi vagy a vezérkari főnök és a bankár: kell, hogy mindnyájan elhozzák magukkal a napjaik nehézségeit és örömeit, minden egyebekkel: keresztjeikkel és fáradalmaikkal, csalódásaikkal és áldozataikkal, könnyeikkel és

vágyódásaikkal egyetemben és odahelyezzék Krisztus Teste, vére mellé a paténára, a kehelybe, mint a saját nagyon kedves áldozati adományukat. És főképp: ne felejtsek elhozni a mindennapok egyhangúságát, szürke kötelességteljesítését és ne felejtsek el a saját testi-lelki fáradságukat, tehetetlenségüket sem!

Ilyen módon, akár az „oszlop mögött” térdelve is, még a legegyszerűbb kis lélek is méltóképpen fogja a szentmiséjét bemutatni.

* * *

A hívek kis csapata pedig, amely Jézus szívének érzelmeit hordozza a szívében, nem elégszik meg azzal, hogy fűrtbe tömörülve a pap körül, vele együtt mutassa be a szent áldozatot, de tudatában van annak is, hogy a keresztség által még ennél is többre hivatott: arra, hogy az egész emberiség képviselőjeként, azok helyett is bemutassa áldozatát és imádkozzék, akiknek itt kellene lenniük és nincsenek itt. Felidézi tehát ezeknek a felmérhetetlen sokaságát és imáiba, szándékaiba foglalja őket, hogy ilyen módon még a bűnösök és a kívülállók is részesüljenek valamely módon a Megváltás gyümölcseiben. Jézus az emberek összességéért áldozta fel magát. Nem szabad, hogy ezt mi, keresztények valaha elfelejtsük.

* * *

Ki nem értené meg, melyek e törvények, a „hívek papságának” folyamányai?

Folytatódik bennünk Krisztus élete, kiegészítjük szenvedéseit, és felajánlásunkkal, áldozatunkkal az egész világ üdvösségét munkáljuk.

Egyébiránt a szentmise és annak természetes betetőzése, a szentáldozás, csak Krisztus főpapi imáját váltják valóra:

*Atyám, add, hogy egyek legyünk, amint te és én egyek vagyunk.*³⁰

Krisztus munkája a földön az, hogy minket magába olvasszon és mindnyájunkat elvezessen az Ő Atyjához, aki a mi Atyánk is. A szentmise első mementója az Egyház ama tagjaival egyesít bennünket, akik még a földi életben küzdenek. A Communicantes a szentekkel, akik már előttünk eljutottak a mennyországba. A második memento a megholtakkal hoz bennünket kapcsolatba, a szentáldozásban pedig, amely közvetlenül utána következik, maga Jézus jön el hozzánk, a Nagy Áldozat, hogy minket is megannyi áldozatokká tegyen, akik Vele együtt fölajánljuk magunkat az Atyának. A misztikus Test szorosabban együvéolvadva kerül ki a szentmiséből, a tagok erősebb kötélekkel fűződnek oda Krisztushoz és egymáshoz. Az eleven egység, mely Krisztusban egyesíti a megkeresztelteket, az eddiginél is megbonthatatlanabbá tömörült.

* * *

Valóban, Isten órája ez: a szentmise órája, mert alatta Krisztusba fonódnak gondolataink és az Ő művének kiteljesítésén dolgozunk.

Krisztus ott áll a világ középpontján, keresztyével – a Kálvárián vagy az oltáron – uralva az elmúlt vagy eljövendő századok sorát.

A történelem e csúcspontja felé nézett epedő vágyódással az emberiség, amely a Megváltóban még csak ígéretet látott, de amely hitte, hogy az Ő áldozata fogja őt a bűn rabságából kiszabadítani. A kereszt alól indult további útjára a nemzedékek ama sora, amely már

---

³⁰ Jn 17,22

élvezője volt a keresztáldozat gyümölcseinek s amely áldozat meg nem szűnik soha, a világ végezetéig.

Mert a világtörténelem eme kimagasló csúcspontja, minden látszólagos rejtély megmagyarázója: a Megváltás nagy áldozata folyamatban van ma is és a napnak minden órájában megújul hol ezen, hol amason az oltáron.

És ez oltár mellé eljön a szegény emberi porszem is, ami mi vagyunk, hogy Krisztussal egyesülve, – Átala és Vele és Benne – megjátssza a maga nagy szerepét a világmegváltás fenséges drámájában.

És ezzel a ténykedésünkkel közelebb vittük a világot üdvösségéhez. Valóban szerettük embertestvéreinket.

Ki az, aki az így értelmezett szentmise bemutatása után nem mint több ember térne vissza a mindennapi életbe, szürke és egyhangú, vagy nehéz és áldozatos kötelességei közé?

Utóhang, amely nem némul el soha

A keresztelő pap megkérdezi a keresztelendőt:

- Mit kívánsz?
- A hitet.
- Mit ad neked a hit?
- Az örök életet.

Íme: ez a két kérdés és ez a két felelet gyönyörűen megmondja: mi a mi teljes életünk, ez a rövid, mulandó, amelyet a földön élünk és a másik, az örökké tartó, amely ennek folytatása és teljes kivirágzása lesz majd a mennyek országában.

Itt a földön, amióta Ádám bünt követett el, nem lehet bennünk öröme Istennek; a földi élet után pedig csak úgy juthatunk el a közelébe, ha a hittől megvilágosítva és a szeretet életét élve, magunkra öltjük egyszülött Fiának arcvonásait.

Az evangéliumból tudjuk, hogy az Atya szerelmes Fiában találja kedvét s hogy senki sem juthat el a mennyek országába, mint csak az, aki onnan leszállt: az Isten Fia.³¹

Hogy már itt lent is szívesen tekintsen ránk a mi Atyánk, aki a mennyekben van és hogy mi is a minket megillető örökség jogán léphessünk be az Ő hajlékába, kell, hogy vonásról-vonásra hasonlóká legyünk Elsősülöttéhez, hogy Testének tagjaivá legyünk.

Földreszállásának is ez volt a célja: hozzánk hasonlóvá kívánt lenni, hogy mi meg Őhöz hasonlókká legyünk; emberré lett, hogy mi meg Isten Fiaivá lehessünk.

* * *

Ezt az áthasonulást a hit munkálja bennünk és a szeretet.

A hit Isten szemének távlatait nyitja meg látásunk előtt; a szeretet Isten szívének életét önti az ember szívébe. Ezzel azután mehet, emelkedhet csúcstól-csúcsra, átformálódhatik, mígnem egykor elmondhatja ő is magáról: *Élek én, de már nem én élek, hanem Krisztus él bennem.*³²

A keresztség által testvérei lettünk Krisztusnak, ez elvitathatatlan; de attól még távol vagyunk, hogy testvér módjára hasonlítsunk is hozzá. Pedig ez az átformálódásunk célja; ez az a nagy feladat, amely megvalósulását várja.

Be kell ismernünk, hogy erről a nagy életfeladról a keresztyények zöme nem vesz tudomást, vagy legalább is úgy él, mintha egyáltalán nem volna róla tudomása. Két zongorán játszik és két, egymással össze nem egyeztethető világnak akar a polgára lenni. Elméletben az élettel jegyezte el magát, de gyakorlatban a halál karjaiba rohan.

Mert a hite ványadt, erőtlen, tétovázó.

A szeretete pedig szegény, nagyon szegény.

Milyen sajnálatraméltók ezek a sápkóros lelkek, akik kizárják magukat az élet teljességéből!

Az isteni Vendég pedig, akiben lángolva ég a tettvágy, tehetetlenségre van kárhozthatva.

Szomorúan várja, hogy feltáruljon előtte a lélek ajtaja, hogy Ő abban munkáját megkezdhesse.

Sokszor hiába vár.

A halál előbb elérkezik, mint a lélek feltárulna előtte.

* * *

A lelkek zöme mellett azonban ott a hűséges kis csapat, amely következetesen éli a hitét és készségesen átadja magát Jézus Lelke indításának és Édesanyja állandó vezetésének.

³¹ Jn 3,13

³² Gal 2,20

Látása nem emberi látás már többé, de Krisztus látása. Az Ő szemén keresztül nézi és ítéli meg a dolgokat, úgy, amint azokat Krisztus maga nézi és megítéli. A világ, a történések, maguk az emberek is más színben tűnnek fel e megvilágításban, a felértékelésük is egészen más értékbecslés alapján történik. Megértjük a természet, a történelem folyását s felismerjük az egyikben csakúgy, mint a másokban, Isten örök szándékainak eszközeit. Lehet, hogy eszelősnek fognak tartani bennünket, amiért így gondolkozunk, de azért mégis nekünk van igazunk, mert úgy gondolkozunk, mint Ő.

A szeretet által pedig úgy cselekszünk, mint Ő cselekszik.

Vagyis inkább: az Ő szíve, amely a mi szívünk helyét elfoglalta, szeret és cselekszik bennünk. Szeretjük és akarjuk mindazt, amit Isten szeret és akar, és pedig úgy szeretjük és akarjuk, amint Isten szereti és akarja.

Odaadtuk a saját emberszívünket és helyette Isten Fiának a Szívét kaptuk cserébe.

Maga Krisztus irányítja a háttérből a játékot.

* * *

– Van a kis gárdistáim közt egy fiú, – beszél egy gárdavezető, – akiben minden esemény, minden személy, sőt minden kellemetlen történés vagy baleset is ösztönszerűen a szeretet visszahatását váltja ki.

Ebben áll a Misztikus Test egysége: Krisztus szemén keresztül nézzük, az Ő szívéen keresztül ítéljük meg a dolgokat.

* * *

Vannak, akik a földön élő Krisztusban csak az értünk szenvedő és üdvösségünkért halálba menő Megváltót látják és örülnek, hogy keresztáldozata mindennap megújul oltárainkon és tovább folytatódik a világ végéig.

Arra azonban már nem mindenki gondol, hogy Jézus nemcsak a Fájdalmak Férfia volt földi életében, de volt:

Gyermek,
Mesterinas,
Munkás és
Apostol.

Kell tehát, hogy e minőségben is folytatódjék tovább az élete időtlen időkig.

Amit pedig nem tett, vagy nem végezhetett Ő maga 33 évre terjedő rövid földi életében, azt kell, hogy az emberi élet ezernyi változatában bennünk, általunk élje tovább.

Ebben a szegényes földi életben, Krisztus bennünk-élése által kell, hogy legyenek: Krisztus mechanikusai és varróleányai, Krisztus sofőrjei és gépirónói, Krisztus kőművesei és ügyvédjei, Krisztus mázolólegényei és tanítónói, Krisztus háziasszonyai és vasutasai, Krisztus bankárai és mérnökei, Krisztus bányászai és művészei, Krisztus ápolónővérei és orvosai. Még pedig azáltal, hogy a hit és szeretet világosságában Jézus szemével nézik, az Ő szívével ítélik meg a világot.

Kell, hogy Jézusban éljünk s hogy majd egykor Őbenne haljunk is meg. S vele egyesülve haljon meg minden földi élet, majd ha az idők teljessége elkövetkezik.

* * *

Amikor befejeződik a föld, az ember történelme és kezdetét veszi az örökkévalóság.

Midőn a nagyszerű életáram, amely a keresztség óta lelkünket elönti, beletalál az oceánjába s a misztikus Test tagjai végleg egybefornak Fejükkel.

Az Atya nem ültet le mást asztalához, mint egyszülött Fiát és annak törvényszerinti testvéreit, akik hozzá hasonlítanak. Szégyenkezés és aggályoskodás nélkül foglalhatjuk hát el ott a számunkra kijelölt helyet.

Megszűnik akkor a hit, a maga minden homályával, tapogatózásával, küzdelmeivel, sötét éjszakáival, meredek hegymászásaival, hogy a Látásnak adja át a helyét.

Megszűnik a Remény is, feszülő vágyódásaival, alázatos várakozásával s Isten bírása lép a helyére.

A Szeretet azonban örökké élni fog.

Minden idelent kezdődik, de máshol végződik, – írja a költő. És igaza van.

A dicsőség, a béke, a boldogság élete, amely ott ránk vár, arányban lesz a földön élt szeretetünkkel, Krisztushoz való hasonlatosságunkkal és csak folytatása, kivirágzása lesz a kegyelem életének, amelyet a földön éltünk. A misztikus élet, amelyet magunkban hordunk, átszakítja a sűrű burkot, amely fedi és a valóság, amelyet eddig elrejtett szemünk elől, most teljes ragyogásában bontakozik ki előttünk.

A tükör, amelyben eddig – mint Szent Pál is mondja – Isten képének csak visszfényét szemléltük, most darabokra hull és mi szemtől-szemben állunk Ővele.

* * *

A Krisztus misztikus Testéről szóló tanítás utolsó szava ezek szerint csodálatos módon találkozik annak első szavával.

Abból a titokzatos ígéretből indultunk ki, amelyet Krisztus Jákob kútjának peremén ülve tett a boldogság után szomjazó samariai asszonynak: *A víz, amelyet én adok, az örök életre szökellő vízforrás lesz.*³³

Nem nehéz megérteni ezt az igazságot.

Ez a víz az égben források, onnan árad a földre, hogy szomjúságunkat oltsa az élet sivatagában s majd egy napon az isteni élet teljességével ittasítja meg lelkünket az égben, ahova ismét visszatér.

---

³³ Jn 4,14

A kincs, amelyért mindent oda kell áldoznunk

Egy modern színdarabban különös szavakat ad a szerző egy nyomorult hajófűtő szájába:

Ez a szegény pária elmondja életének az egyetlen örömét: mikor a hajó fűtőkamrájában, annak pokoli forróságában, szénporral telített fojtó levegőjében el-elfogja a kétségbeesés és úgy érzi: nem bírja tovább a robotot, a szenvedést, előhúzza zsebéből egyetlen kincsét, egy ragyogó, mélytűzű gyémántot. A tenyerébe veszi, forgatja jobbra, forgatja balra, nézegeti, gyönyörködik benne és úgy érzi, hogy ebben a drága színdarabban magát a boldogságot találta meg.

Valóban, megkapó az ellentét a szélsőséges nyomor és a kincset érő drágaság közt. Az evangélium azonban még ennél is többet mond.

* * *

A mennyeknek országa – ezt állítja – hasonló a földben elásott kincshez. A szántóvető véletlenül ráakad. Vajon mit kezd vele? Féltékenyen megőrzi felfedezése titkát, túláradó örömmel tér vissza házába és ettől kezdve csak egyetlen gondolat foglalkoztatja. Pénzzé teszi mindenét, amije van és megvásárolja a szántóföldet. És vele a gazdagságot.

* * *

Vagy pedig – és ezt is az evangéliumban olvassuk – gyöngyhöz hasonló a mennyeknek országa, csodásan tiszta vizű gyöngyhöz, amely alkalomadtán egy hozzáértő szemé elé kerül. Ezt örült vágyódás fogja el a kincs után, hazasiet. Ha minden értékét pénzzé kell is tennie, hogy a gyöngy birtokába jusson, arra is készen áll. A kincset azonban meg kell szereznie.

* * *

Ebből a hármas példázatból megértjük, hogy abban az esetben, amikor valamely valódi érték megszerzéséről van szó, nem szabad fukarkodnunk az áldozattal, hogy azt magunkévá tegyük, mert vele a boldogságot szerezzük meg.

* * *

Ez a gyémánt, ez a kincs, ez a drágagyöngy – hiszen bizonyára eltalálták már – nem más, mint az a csodálatos tanítás, amelyet főbb vonásaiban most ismertettünk.

Ennek az értéke sem áll arányban semmiféle áldozattal, legyen az bár a leghősiesebb odaáldozása személyeknek, vágyaknak, földi értékeknek.

Ha sikerült megismernünk: vessük rá magunkat késedelem nélkül, tegyük az életünk vezérfonalává, mert benne elnyerjük:

A világosságot, amely életünk útját beragyogja;
magyarázatát a világnak és önmagunk életének;
erőt a kísértés idejére és kötelességeink teljesítésére;
minden öröm forrását és
lelki acélosságot az erények gyakorlására.

Végezetül megnyerjük benne azt a vizet, amely az örökkévalóságban források és eloltja a szívnek a végtelen után epedő szomját. Ama végtelen után amelyet már itt a földi élet homályán keresztül is eléje tárt a hit világossága és amelyet birtokolni fog a szeretet elragadtatásában.